TIJDSCHRIFT

VOOR

INDISCHE

TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE.

UITGEGEVEN DOOR HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

ONDER REDACTIE

Dr. J. BRANDES

EN

Mr. J. H. ABENDANON.

DEEL XXXIV.

BATAVIA.
ALBRECHT & RUSCHE.

'S HAGE.
M. NIJHOFF.

1891.

Digitized by Google

PROEVE

VAN EENE

MALEISCH-NEDERLANDSCH-ENGANEESCH WOORDENLIJST,

DOOR

O. L. HELFRICH & J. A. J. C. PIETERS,

controleurs bij het Binnenlandsch-Bestuur.

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ابو aboe.	asch.	èfŏka (èpok B.); èhaĕ.
اتر atoer.	het regelen, rangschikken, in orde brengen.	fainènèak (painè nèak B.)
اتس atas.	boven, bovenste oppervlakte.	itèbè.
اتڤ atap nipa.	dak met nipa bedekt.	èkok²kok².
atap rottan.	dak met rottan bladeren.	èkèok².
انو atawa.. .atawa.	of. . . . . of.	oemahaoe.
اجر adjar.	leeren.	fakoenak (pakoenak B.)
koerang adjar.	onbeschoft.	kèo ki fakoenak kitaiboe (kèo kipakoenak kitaiboe B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ada.	zijn, wezen, bestaan, leven, gebeuren, er is.	kikia.
oedara.	de lucht.	kaèlaho.
adang.	het op weg afwachten van iemand; het op weg afwachten van iemand om hem te dooden.	omokie; ofè.
adik.	jongere broeder of zuster.	èhèie.
arta	goederen, rijkdom, schatten.	èloboe (èdoboe B.)
erti.	zin, beteekenis, meening.	hokipakawak; kifèhai.
arang.	doove kool.	èkohok èjobi.
aroes.	stroom.	kahakakkie.
arga.	waarde, prijs.	èodie (èorie B.)
asap.	rook, damp.	èifè (èifo B.); kanoa.
asing.	afzonderlijk, eigen, vreemd.	èoměhě.
asah.	wetten, aanzetten.	ćéak[2].
angkat.	het optillen, het opbeuren.	kolè
ĕngkau.	gij, gijlieden.	ěě.
angin.	wind.	èkijoe.
apa	wat? welk?	èijah.
api	vuur, aangestoken licht.	èjobie.
akoe.	ik, wij, mijn.	oewě; mijn is ook: ka, ěka.
akar.	wortel.	èafoe.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
اڬس agas.	soort van muskiet.	koemak[2] ou.
الڠ alang.	eene gras-soort.	kahioe.
الو alau.	het drijven, voor zich uit drijven, wegjagen.	kakarai.
اله alah.	het onderdoen, verliezen.	kakara.
اله alih.	het van plaats veranderen, zich verplaatsen.	fahjĕ.
امبس emboes.	blazen van slangen, katten.	kikokoh.
امبق ombak.	baar, golf.	nanaoewĕ.
امبل ambil.	nemen, wegnemen, halen.	amĕnak[2].
امبن ĕmboen.	dauw.	kijjĕ.
امڤن oempan.	lokaas.	nènèjĕ.
انتق antoek.	slaperig, dutten,	fanoekoe (panoekoe B.)
انته entah.	ik weet het niet.	oemahaoe.
انجڠ andjing.	hond.	èbèo (èmèo B.)
انجق oendjoek.	het aangeven, aanreiken.	pè.
اندر oendoer.	het achter uitgaan.	èkojak[2]; aikoi.
انده endah.	fraai om te zien.	kaoewĕ (kaoewa B.)
اندق indoek.	moeder.	naè.
انق anak; beranak.	kind, jong van dieren; bevallen, jongen.	èara; kaara.
اني anai[3].	witte mier.	kaihonoak[2].
اوبه obah.	het anders worden; veranderen.	mahonĕ.

Digitized by Google

MALEISBH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
اوتق otak.	de hersenen,	koforiiĕ (koporiiĕ B.)
اوبي كايو oebi kajoe.	cassave.	èbaĕ; kikobak[2].
اودق oedik; moedik.	de bovenloop eener rivier; eene rivier opvaren.	kanaicoedoe (kanaieoeloe B.
اورت oerat.	vezels, draad, spier.	èoko.
اورت oeroet.	het met de handen drukkend over een lichaamsdeel strijken.	piori.
اورغ orang.	mensch, lieden.	èkakkak[2].
اوس awas.	oplettend, voorzichtig.	ĕboeĕ farouk[2] wĕ.
اوسر oesir.	het iemand of iets achterna zetten, vervolgen, wegjagen.	kakarai.
اوسك oesik.	het plagen, sarren, tergen.	ijarak[2] noha.
اوق oewap.	damp, wasem.	èoaba.
اوڤه oepih pinang	de taaie bladscheede van den pinang palm,	inono oefĕ (inono oepo B.);
oepi niboeng.	idem van den niboeng palm.	inono èèfĕ (inono èèfo B.)
اوكر oekir.	het insnijden.	amahènie.
اولت oelat.	worm, rups.	kofènè (kopènè B.)
اوله olih.	het verkrijgen, erlangen.	pakohak[2].
اولر oeloer.	afvieren, vieren van touw.	pakijo.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
اون awan.	wolk, regenwolk.	kaédaho.
اي ija, nja.	hij, zijn.	anoka.
ايب iboe.	moeder van menschen en dieren	naè; kahok[2].
ايب تاڠن iboe tangan	duim.	naè ofĕ (naè apo B.)
ايب كاكي iboe kaki.	groote teen	naè waè.
ايت itoe.	die, dat.	èana.
ايتڠ itoeng.	het tellen, rekenen.	kéma.
ايجق idjoek.	bastachtige vezelstof tusschen de bladscheeden en den stam van den arenpalm.	poeroedoeè.
اير ajer.	water.	èbo.
ايس isi.	inhoud, het vullen.	héla
ايسق esoek.	morgen, den volgenden morgen.	naoemana.
ايڠت ingat.	het bewust denken, zich bewust zijn.	wahobĕkidak[2].
ايسڤ isap.	het zuigen, inzuigen, opzuigen.	kofodie.
ايڠس ingoes.	snot.	èneak[2].
ايڠن ingin	het begeeren, belust zijn op iets.	kahafie.
ايكت ikat.	het door een band vastmaken, aanbinden, vastbinden.	afamik[2].
ايكت ikoet.	het volgen, ach-	kahei.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
	ternagaan, gehoorzamen, navolgen.	
ايكر ekor.	staart.	hoka.
ايكن ikan.	visch.	èajě.
ايم ajam.	kip, hoen.	koko.
اين ini.	deze, dit.	itèk; aii.
باب baba.	chinees.	baba.
بابي babi.	varken.	èobo; ékojok[2].
باتڠ batang.	stam, steel.	karahak.
باتو batoe.	steen in het algemeen.	igigja; èéjak[2].
باتوناڤل batoe napal.	klei.	èèa.
باتو كارڠ batoe karang.	rotsgesteenten; steensoorten uit water afgezet.	pahakia; doeha-doeha.
باتق batoek.	hoest, het hoesten.	èèhě.
باج badjoe.	baadje (kleedingstuk).	badjoe (Maleisch).
باجي badji.	wig, keg.	èoko.
بادي badei.	hevige storm.	lakohak[2].
بارس baris.	rij.	fainènè (painènè B).
بارڠ barang.	goederen.	èloboe (èdoboe B.)
بارڠ قساك barang poesaka.	erfgoederen.	èloboe kanafoewè (èdoboe kanafoewè B).
باره barah.	bloedzweer.	èlaakowě.
باسه basoeh.	het wasschen.	měnokie.
باڠون bangoen.	het zich oprichten, opstaan, overeind zetten.	wěhado.
باڤق bapak.	vader.	ama.
باكر bakar.	het verbranden, in brand steken.	haibi; faba bŏhak[2] (A.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
باكل bakoel.	mand, korf; mand rond van vorm; groote mand.	mĕnèkè; oraj; éonie.
باڬس bagoes.	mooi, fraai.	kaoewĕ (kaoewa B.)
بالس balas.	het vergelden, beantwoorden vergoeden, weeromgeven.	kifahoudiaĕ.
بالق balik.	de achterkant, de keer zijde; omgekeerd; het terugkeeren, het zich omkeeren.	oenei; hibaie.
بالو baloe.	weduwnaar; weduwe.	foeliehĕ (poelio B.) kaboekoe.
باله balah.	het redetwisten.	paoewĕ.
باوء baoe.	reuk, geur.	
	onaangename geur.	kaapaoe.
	lekkere geur.	kamano.
باو bawa.	het bij zich hebben of dragen, mee of wegdragen, meenemen, wegbrengen.	nakĕ.
باوه bawah.	wat beneden is, beneden deel, onder.	itofo.
باهو bahoe.	schouder.	amieamie.
بايار bajar.	het betalen van iets, voldoen.	oefè (oepè B.)
بايڠ bajang.	schaduw, schaduwbeeld.	kanakoewai.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بايق baik.	goed.	kaoewě (kaoewa B.)
باڤق banjak.	veel, hoeveelheid.	mokko.
ببن beban.	mansvracht.	noohok[2].
بتس bětis.	de kuit.	fiofio (piopio B.)
بتل betoel.	just, juist zijn, echt, waar.	koinak[2]; akoinak[2].
بتين bětina.	vrouwelijk van menschen en dieren	èhödě (èhöda B.)
بچار bitjara.	raad, raadpleging, oordeel.	fěněnao (pěněnao B.)
بدل bedil.	schietgeweer, wapen.	ofookie.
بدن badan.	lichaam.	koedodoka.
براف bĕrapa.	hoe, wat, hoeveel.	afiha (apiha B.)
براني bĕrani.	stout vermetel, moedig.	ééboe.
برت bĕrat.	zwaar, drukkend	ènoewě.
برس bĕras.	gebolsterde rijst.	èara kiho.
برسن bĕrsin	het niezen.	èafakoe (èapakoe B.)
برسه bĕrsih.	zuiver, helder, zindelijk.	hobaoewě.
برکت bĕrkat.	zegen, geluk.	èkoedodoh.
برنڠ bĕrnang.	het zwemmen.	maakě.
بري bĕri	geven aan iemand	aboepè; Pè.
بسر bĕsar.	groot, dik, zwaar.	adèijě.
بسي bĕsi.	ijzer.	èaoe.
بڠکق bengkok.	krom, gebogen.	kaèo.
بڠکودو bengkoedoe.	een soort van boom met eetbare vruchten.	èodoe (èoroe B.)
بڠکس boengkoes.	pak, bundel.	pioehak[2].

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بڠكي bangkei.	dood lichaam, kreng.	kabakė.
بيكر bikir.	maagd.	foinamok (poinamok B.)
بكس bekas.	wat ergens voor dient of de sporen draagt van ergens voor gediend te hebben of van afkomstig te zijn.	èahanië.
بڬمان bageimana.	op welke wijze,	kinonoijědieë.
بڬيت begitoe.	zooals dat.	noha; noah.
بڬين bĕgini.	zooals dit.	nok^{2}oi.
بلاكڠ bĕlakang	achterzijde, rug.	èkahaë.
بلت bĕlit.	draai, kronkel.	ijabadiediekie.
بلس belas dan kasihan.	medelijden.	abaakie.
بلڠ bĕlang.	gevlekt.	kahéëhéë.
بلم belom.	nog niet, nog nooit.	kaoefèk^2.
بله bĕlah.	gebarsten, gespleten, gekloofd.	poarok^2 of pokënak^2.
بلي bĕli.	het koopen.	èodie.
بليرڠ belirang.	zwavel (alleen bekend door de lucifers).	èbaka oemo.
بليكو belikoe.	bocht in eene rivier.	kaèo.
بناتڠ binatang.	dier.	bèo (mèo B.)
بناس binasa.	in het verderf gestort, verdelgd.	kifofoa.
بنتاڠر bintangoer.	soort van boom.	èijobë.
بنتت bintat.	muggebeet.	èoefoek^{2}ë (èoepoeko B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بنتت boentat.	het knobbeltje, dat onder aan vruchten of bloemen zit.	poek[2].
بنتت boentoet.	achterste van menschen en dieren.	èhokanie.
بنتر bentar.	een oogenblik.	naafè (naapè B.)
بنتڠ banting.	neersmijten, neersmakken.	waafoeak[2].
بنتڠ bentang.	het uitspannen, uitspreiden.	pariefa.
بنتڠ bintang.	ster.	afèloewa (apèlowa B.)
بنتڠ boenting.	bevrucht, zwanger.	akèo.
بنتل bantal.	kussen.	dadoèoedoe (dadoèoeloe B.
بنتن bantoen.	ontworteld, uitgerukt.	afoe (apoe B)
بنتن bentan.	verduistering van de oogen door zwakte na eene ziekte of bezwijming.	kak[2]kélébaě.
بنتو bantoe.	hulp verleenen, helpen.	koehai.
بنته bantah.	woordentwist.	paoewě.
بنجر bandjir.	overstrooming, hooge waterstand.	èdolie (èdorie B.)
بنچي bantji.	dissel.	faněma (paněma B.)
بنچي bentji.	haat.	mèhèbahok[2].
بندر boendar.	rond, ovaal.	kaboeěboeě.
بندڠ banding.	evenbeeld, weêrga.	fanakoně (panakoně B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بنر bĕnar.	goed, waar, juist.	koinak[2].
بنڠ bĕnang.	draad, garen.	bĕnang (maleisch).
بنق bĕnak.	hersenen, merg.	karofie èoedoe (karopie èoeloe B.)
بنم bĕnam.	weggezonken in klei, zand enz.	kiekèoewĕ.
بنه bĕnih.	zaad.	èbakiefieĕ.
بنياڬ bĕnijaga.	handel en handel drijven.	kahĕdiak.
بوبق boeboek.	kleine zwarte torretjes in hout en granen.	èbijoe.
بوت boeta.	blind.	kakènèbaka.
بوت boewat.	het doen, maken vervaardigen.	fafarik (paparik B.)
بوتق boetak.	kaal van 't hoofd.	kikaana.
بوجر boedjoer.	in de lengte uitgestrekt.	faijojo (paparik B.)
بوجڠ boedjang.	ongehuwd jong man.	fananami (panana-mi B.)
بوجق boedjoek.	het bepraten, vleien.	koenahei.
بوچر botjor.	lek, lekken van een huis.	kanikoak[2].
	lek, lekken van een vaartuig.	kapoko.
بورس boeroes.	verwelkt, verdord.	konika.
بودهٔ bodoh.	dom.	kipara èbahoe.
بورڠ boeroeng.	vogel.	kèèfĕ of kèèf (kèèfa B.)
بورق boeroek.	niet gaaf, versleten.	kioha.
بورو boeroe.	het jagen, voortjagen.	kakarai.

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بوس	boesa.	schuim.	pikoko.
بوڠ	boewang.	het wegwerpen.	fakoek²a (pakoek²a B.)
بوڠ اير	boewang ajer.	zijn gevoeg doen,	èkaie.
بوڠ	boenga.	bloem, bloesem.	èpfoejĕ.
بوق	boewak.	opborrelen van het water uit een wel;	kahafoekoei;
		opborrelen van kokend water.	kifoefoe.
بوک	boeka.	open en bloot; openen.	koie.
بوکت	boekat.	troebel.	kalifolifo (kalipolipo B.)
بوکت	boekit.	berg, heuvel.	èkoh; èkohoi.
بوکن	boekan.	iets niet zijn.	mahöna.
بوکو	boekoe.	geleding.	èfoekoe (èpoekoe B.)
بولن	boelan.	de maan.	èkanoa.
بولو	boeloe.	haren aan 't lichaam, vederen.	Foeroeroei (poeroeroei B.)
بوله	boleh.	kunnen, mogen krijgen.	anoahak².
بومي	boemi.	de aarde.	èloffo (èloppo B.)
بونه	boenoeh.	het dooden van levende wezens.	fĕkahalè (pĕkahalè B.)
بوني	boeni, semboeni.	verborgen, verscholen.	pakioe.
بوه	boewah.	vrucht.	èhoewa.
برهڠ	bohong.	onwaarheid, leugen.	foforo (poporo B.)
بوڽ	boenji.	geluid.	èdjie,
بهارو	beharoe.	nieuw, pas, eerst.	noonině.
بهاس	bahasa.	taal.	èdjie.
بهاڬي	bahagi.	deel.	amaèha.

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
بيبت	bibit.	zaad.	èbakiefieĕ.
بيبر	bibir.	de lippen.	koelifo (koeripo B.)
بيجي	bidji.	korrel.	èhoewè.
بيدق	bidoek.	sampan (groote).	èloha.
بير	bijar.	toelaten.	noah.
بيرع	berang.	toornig, vertoornd.	fahoewĕ (pahoewĕ B.)
بيرو	biroe.	blauw.	kakanifah.
بيس	bisa.	krachtig, vermogend iets uit te werken, kundig, ervaren.	kabĕhöjak[2].
بيسل	bisoel.	zweer, puist.	kĕlèpè.
بيسو	bisoe.	stom.	kipĕraèdiok[2] (kipĕraèriok[2] B.)
بيلغ	bilang;	1. vertellen, zeggen.	pĕkoeaba.
	mĕmbilang	2. tellen, rekenen.	korak[2].
بيني	bini.	getrouwde vrouw, echtgenoot.	lahèboewĕ.
تاتل	tatal.	spaander.	kidafeija.
تاجم	tadjam.	scherp snijdend, scherp.	èodo.
تادة	tadah.	het ophouden, omhoog houden om iets op te vangen.	kono.
تادي	tadi.	zooeven, onlangs.	nèè.
تارق	tarik.	het naar zich toetrekken of halen, voorttrekken.	anokie.
تارم	taram.	betrokken van de lucht.	kafoto (kapopo B.)
تاروة	taroeh.	het ergens weggelegen of weggelegd	èok[2].

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
		hebben om het te bewaren, bewaren, plaatsen, neerzetten.	
تاڠس	tangis.	het weenen, tranen storten.	bèlo.
تاڠن	tangan.	hand, benedenarm.	pĕrhaoedie.
تاڤق	tapak.	palm van de hand;	hèoafĕ (hèoapok² B.)
		zool van den voet.	hèooewa.
تاكت	takoet; menakoetkan.	bevreesd, bang, bangmaken.	kahok².
تاكق	takoek.	een keep.	okok²oi.
تالي	tali.	touw.	èkokia.
تانم	tanam; menanam.	het in iets gezakt zijn, in de aarde leggen, planten, begraven.	kŏk²ŏk²; kadoko.
تانه	tanah.	aarde, grond, land.	èloffo (èloppo B.)
تاور	tawar.	laf, zoet, van water.	èbo.
تاهن	tahan.	het standhouden, uithouden.	pakèhok².
تاهو	tahoe.	weten, weten te doen, het kunnen.	kifĕhai.
تاهي	tahi.	drek, uitwerpsel.	èkaie.
تانى	tanja.	het vragen.	noenoehoei.
تبس	tebas.	het ontginnen van den grond, door zuivering van onkruid.	afiai.
تبغ	tebang.	het rooien van boomen.	èhaiefoe.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تبغ tĕbing.	de hooge kant van iets.	ėkieodaba.
تبل tĕbal.	dik.	ėafak^{2}.
تتس tetas.	het uit komen van een ei.	kokonĕ (kokona B.)
تتف tetap.	vast, standvastig, bestendig.	koinana.
تتق tetak.	het houwen, hakken, doorhakken.	kĕmonak^{2}.
تدوه tedoeh.	bedaard, tot rust gekomen van wind en regen, van eene onstuimige zee.	hobahaba.
تراجغ teradjang of terdjang.	met de hielen trappen.	ijĕ.
تربت tĕrbit.	uitkomen, voor den, dag komen, op komen van hemellichamen.	kokonĕ (kokona B.)
تربغ terbang.	vliegen.	hahamo.
ترتاو tertawa.	lachen.	ėok^{2}oi.
ترجن terdjoen.	naar beneden springen.	kiok^{2}ak^{2} ou.
ترس teroes.	recht doorheen; door en door.	manėko.
	licht, helder, duidelijk.	kaniekie.
ترن teran.	persen, drukken bij hardlijvigheid.	kakak^{2}owak.
تريق terijak.	schreeuwen van menschen en dieren.	ėfaok^{2}wak^{2}ai.
تريم tĕrima.	het aannemen, ontvangen.	wakinak^{2}ĕ.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تڠكت toengkat.	stok.	obak[2].
تڠكر tengkar.	krakeel, harrewarrerij.	paoewĕ.
تڠكس tangkis.	het afweren, afwenden.	kieieja.
تڠكس toengkoes.	pakje, bundel.	pieoehak[2].
تڠكڤ tangkap.	het aanvatten, vastgrijpen, pakken.	kaie.
تڠكڤ tangkoep.	plat op den buik liggen.	pĕkieofo.
تڠكق tĕngkoek.	de nek.	èokahaĕ.
تڠكو tongkau.	drie steenen voor treeft om het kooksel op te zetten.	koenajo.
تڠكي tangkai.	steel, om iets bij aan te vatten, steel van bloemen, vruchten etc.	èoeoe.
تڠڬ tangga.	trap.	èhija.
تڠڬر tinggir.	zitten van vogels ot als een vogel op boomtakken.	èhèkoek[2].
تڠڬڠ tanggoeng menanggoeng.	verdragen, dragen, op zich nemen	oeĕhöjak[2].
تڠڬڠ toenggang.	schuins omlaag zooals een flesch, terwijl eruit geschonken wordt.	anojak[2].
تڠڬل tinggal.	alleen overblijven, achterblijven, blijven, blijven liggen van werk.	kikiara.
تڠڬل toenggal.	eenig, alleen.	kaik.
تڠڬل toenggoel.	een overgebleven	kifoerika (kipoeri-

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
	stam zonder kruin of takken, een tronk.	ka B.)
تڠڬلم tĕnggĕlam.	zinken, verzonken, te gronde gaan.	kèoewĕ.
تڠكو toenggoe.	het bewaken, waken, wachten.	omokie.
تڠكي tinggi.	hoog.	ènoek² (ènok² B.)
تڠه tengah; satĕngah.	midden, het midden, te midden van, de helft.	èoe.
تڤق tĕpoek.	het met de vlakke hand slaan.	kik²ja.
تڤي tĕpi.	rond, boord, zoom, strand, oever.	èfè (èpè B.).
تكن tĕkan.	dat waar men op drukt.	kak²wak².
تڬر tĕgoer.	het aanspreken, toespreken.	panaoe.
تڬڠ tĕgang.	gespannen, strak.	ijaoo.
تڬه tĕgah; menegah.	verboden zijn; verbieden, tegengaan, beletten, in bedwang houden.	pakèhok².
تڬق tĕgak roemah.	op zetten van een huis.	ènoe.
تڬه tëgoeh.	sterk, hecht.	iook².
تلر tĕlor.	ei.	èara.
تلن tĕlan.	het in eens doorslikken, opslikken.	kodo.
تلنجڠ tĕlandjang.	naakt.	èkakkak²; kakoedaoedarah, èkadaha.
تليڠ telinga.	oor.	kaliehĕ (karieha B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تمبائ tembaga.	koper.	kaliiak.
تمبغ timbang.	gelijk in waarde.	fanakonĕ (panakonĕ B.)
تمبق tembak; menembak.	schieten.	afaokie.
تمبق toembak.	lans.	koewaba.
تمبق toemboek; menoemboek.	stompen, vuistslagen geven, stampen, aanstampen.	fahok²oekie (pahok²oekie B.)
تمبل timboel.	drijven, aan de opper vlakte van het water komen, even ergens boven of uit voor den dag komen.	kokonĕ (kokona B.)
تمبولق tembolok.	de maag van een mensch; krop van een vogel.	fèkoek² (pèkoek² B.)
تمبن timboen.	hoop, stapel, opgehoopt.	afoeie (apoeie B)
تمبوني كچل temboeni ketjil.	de placenta.	èfarè (èpalè B.)
تمبوني بسر temboeni besar.	de navelstreng.	èfoekĕ (èpoeko B.)
تمبه tambah.	het vermeerderen, toenemen.	akohai.
تمبه toemboeh.	ontspruiten, groeien, ontstaan.	kifoerika.
تمبيلغ tembilang.	koevoet van hout.	nok²jak².
تمڤت tempat.	plaats, verblijfplaats.	èoebĕ (èoeba B.)
تمڤر tampar.	het slaan met de vlakke hand.	kiĕ.
تمڤغ timpang.	krenpel.	kihok²jak².

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تمڤڠ toempang; orang menoempang.	meedoen; iemand die bij een ander inwoont.	maakohai.
تمڤق tampak.	gezien kunnen worden, te zien zijn, zichtbaar zijn.	kifinak[2] (kipinak B)
تمڤ tampal.	iets wat men ergens opplakt.	kiafak[2].
تمڤل toempoel.	bot, stomp.	kahaoek[2].
تمڤولڠ tempoeling.	weerhaak aan de lansen.	kiakoek[2].
تمڤه toempah.	uitgestort, vergoten.	anok[2]èjĕ.
تمڤيلڠ tempiling.	een slag om de ooren.	kiĕ.
تمن teman.	makker, kameraad.	anok[2].
تمو temoe.	het bij iets komen, ontmoeten, tegenkomen.	paobak[2].
تنتڠ tentang.	de juiste richting, de juiste plaats.	pakoekoe.
تنتو tentoe.	vast, bepaald, zeker.	koinak[2]; akoinak[2].
تنجڠ tandjoeng.	voorgebergte, hoek, kaap.	koedoe (koeroe B.)
تنجق toendjoek.	het wijzen, aantoonen, laten zien.	ok[2]ok[2].
تند tanda.	merk, zichtbaar teeken, bewijs, teeken.	amik[2].
تندق tindik.	gaten in de ooren boren om er ver-	koeièkalihĕ (koeièkariha B.)

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
		sierselem in te dragen.	
تندق	toendoek.	omlaag zien, bukken.	koewadič.
تندة	tiudih.	opeen gedrongen, dicht op elkander, gedrongen.	kifak²ak² fak²ak².
تنڠ	tenang.	kalm, bedaard van water.	kikoro.
تو	toewa.	oud in allerlei beteekenissen.	èaak.
توبه	toeboeh.	het lichaam.	koedodoka.
توتڤ	toetoep.	deksel, 't sluiten, toemaken, dekken.	kaoe.
توجو	toedjoe.	richting, doel.	ok³ok² tjitě.
تودڠ	toedoeng.	deksel, hoed.	èkohèak.
تورت	toeroet; meenoeroet.	het op elkander volgen; volgen, meedoen, gehoorzamen.	abakoewě.
تورن	toeroen.	omlaag, naar beneden gaan, dalen.	itofo.
توسق	toesoek.	het met iets fijns en puntigs in of door iets steken.	kitahak².
توکر	toekar.	het ruilen, verwisselen, veranderen van den wind.	fakèrie (pakèlie B); koehèdiak².
ترکد	toekal.	streng, kluwen.	kahaboeě.
تولڠ	toelang.	been, gebeente.	èa.
تولڠ	toeloeng.	hulp, bijstand.	akoha.
تولق	toelak.	afstooten, wegstooten, afwijzen, voortduwen.	è.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تومت toemit.	hiel.	èijo.
تون toewan.	mijnheer.	koewan; bédie.
تيادا tijada.	er niet zijn; niet bestaan.	kèabak²; kijarak², kèo.
تيب tiba.	aangekomen.	kababa.
تيتق titik.	druipen; een druppel.	napoeak².
تيتى titi.	het over iets smals heen gaan.	èkoméa.
تيدر tidoer.	slapen.	oewoho.
تيرس tiris.	lek, lekken.	kanikoak²; kapoko.
تيري tiri.	stief in stiefvader etc.	kipakokĕ.
تيق tijoep; menijoep.	het blazen van den wind, blazen, wegblazen.	afoi.
تيڤس tipis.	dun, fijn.	kanènènènè.
تيكم tikam.	iets puntigs om mee te steken.	kitaluak²ak².
تيلغ teling.	hellend, scheef.	pafèĕ.
جاتوه djatoeh.	neerkomen, vallen.	kifoeoedĕ.
جادي djadi.	worden, geworden zijn, geboren worden, ontstaan, groeien.	noa.
جارغ djarang.	zeldzaam, schaarsch, wijd van elkander.	kafèrafèraba (kapèrapèraba B.)
جارم djaroem.	naald.	oekoei.
جاري djari; djari kaki.	vinger; teen.	minoe afĕ (minoe apo B.)
جاڠن djangan.	dat niet bij verbieden.	ijarak².
جاڬ djaga.	het waken, wakker	omo.

Digitized by Google

		zijn, de wacht houden.	
جالر	djalar.	het kruipen.	öobo.
جالن	djalan.	weg, pad, gang.	èèkowě.
جامر	djamoer.	schimmel, beschimmeld.	kaléaléa.
جاوة	djaoeh.	ver, verte.	miemie.
جاهت	djahat.	slecht, kwaad, iemand kwaad doen.	kioha; foefoeroe (poepoeroe B.)
ججق	djědjak.	tred, stap.	hiowai.
جراوة	djěrawat.	uitslag, vurigheid in het gezicht.	pakoenoejě.
جرجق	djěrědjak.	de stijlen van een huis.	èaahai.
جرغ	djeraug; mendjerang.	te vuur zetten om te koken.	pahèkoe.
جرق	djeroek.	citroen.	èkè.
جرنه	djernih.	helder, doorschijnend.	kanikanika
جريو	djeriau.	vloerbalken.	oeroehei.
جڠكق	djongkok; doedoek berdjongkok.	hurken.	fakowèhkowéh.
جڠڬ	djangga.	het verhemelte.	kinoeoeka.
جڠڬت	djanggoet.	baard, sik.	fariofo (paroripo B.)
جله	djeleh.	de tong uitsteken.	famèmèo (pamèmèo B.)
جمبت	djamboet.	haar van de schaamdeelen.	foeroeroei (poeroeroei B.)
جمر	djemoer.	in de zonnehitte gedroogd.	makihak[2].
جن	djin.	geesten (zoowel goede als booze).	èkowèk.

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
جنتڠ	djantoeng.	het hart.	bahoe.
جنجي	djandji.	overeenkomst, verbintenis, afspraak, belofte.	hofanao.
جواب	djawab.	antwoord.	adie (arie B.)
جول	djoewal.	het verkoopen.	boriak.
جينق	djinak.	tam, mak.	kikoroa.
جيو	djiwa.	leven, ziel.	èhèla.
چابت	tjaboet, mentjaboet.	uit iets waar het in vast zat, uit zijn; uittrekken, uithalen.	abokie.
چابر	tjabir of tjabik.	gescheurd.	nanèka.
چابڠ	tjabang.	gevorkte tak.	kok[2].
چابي	tjabe.	lange spaansche peper.	kiediekiedie.
چدق	tjědik.	uitleggers van een sampan.	èapodie; ènana.
چاكڤ	tjakap.	snoeven, aannemen, zich bereid verklaren.	kaoewě (kaoewa B.)
چبر	tjeboer.	het ploffen van iets zwaars in het water.	kifoeadě.
چردق	tjerdik.	bij de hand, slim, geslepen.	kifoi; èkiahak.
چرڬس	tjěrěgas.	vlug van bewegingen.	kièèo.
چري	tjerei.	uit elkander, van elkander geschieden.	faköwa (paköwa B.
چڠڠ	tjengang.	verbaasd staan te kijken.	pakao.
چڠكر	tjangkir.	kopje.	èkainoh.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
چڠکڠ tjengkoeng.	ingevallen van de oogen of de wangen, vervallen van het gelaat.	kiofèkě.
چڠکل tjoengkil.	iets waarmede men iets uitpeutert, iets uithaalt.	kèhodoi.
چفرڤ tjepěroep.	inzakken van de voeten.	kikèfokě.
چکق tjekek.	wurgen.	komoe of opěkak[2].
چلاک tjelaka.	ongeluk, onheil.	aoenak[2] èabaa.
چمبورو tjemboeroe.	achterdochtig.	èaěnia.
چمبرون tjamboeroewan.	achterdocht.	
چمر tjemar.	vuil, onrein.	èhèlo.
چمڤر tjampoer; bertjampoer.	vermengd, ondereengemend; copuleeren.	faroefeijak[2] of paboedajak; fakei of pahora.
چمڤق tjampak.	het nedersmijten.	fakoek[2] (pakoek[2] B.)
چنتو tjonto.	model, proef.	èokoni.
چندڠ tjandoeng.	een soort van kapmes.	fèdjie (pèdjie B.)
چندڠ tjondong.	hellen, overhellen; dalen van zon of maan.	kok[2]ou of kakoehè afoi.
چوب tjoba.	proef, de proef nemen, beproeven.	oekofè of kidjo.
چابت tjoebit.	met de hand in het vleesch knijpen.	koemoe of aoedikie.
چوچڤ tjoetjoep; mentjoetjoep.	slurpen.	koforie of kokokfie.
چوچو tjoetjoe.	kleinkind.	naafoeakak[2].

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
چوچي tjoetji.	het wasschen, reinigen.	anokie of mĕnokie.
چوري tjoeri.	het stelen, heimelijk wegnemen.	kabèho.
چوکر tjoekoer.	het scheeren; het haar knippen.	onèk.
چوکڤ tjoekoep.	toereikend, genoegzaam, voldoende.	hofanako.
چهاري tjahari; mentjahari.	zoeken, vinden.	abĕĕadi of mĕnoenoek[2].
چهاي tjahaja.	glans, luister.	kakanakowa.
چيتق tjetek.	ondiep, niet diep.	kaaukie of kafèfè.
چيڤر tjeper	plat van een bord.	kidarao (kirarao B.)
چين tjina; singkek „ baba.	chinees.	kĕjaie (ook kjaie.) baba.
چيم tjioem.	het ruiken; het kussen.	mĕmĕnokoi; mĕminoek[2].
داتڠ datang.	komen.	kabĕbai.
داتق datoek	grootvader, overgrootvader.	oefoenai.
داد dada.	de borst.	èamah.
دارت darat.	bodem, vaste wal.	ijokie.
داري dari;	van, afkomstig van;	ĕĕkoedè.
dari mana.	van waar, waar van daan.	ĕĕkoedè ijaha.
دافت dapat.	in bezit genomen, gekregen worden, gevangen genomen.	pakok[2]ohak[2].
دافر dapoer.	keuken.	èhaĕ (èhao B.)
داکي daki.	roos, vuil van het lichaam.	èkohok.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
داگيڠ daging.	vleesch.	èhèla.
داگو dagoe.	kin.	èkèi.
دالم dalam.	diep.	ènoek[2] of ènok[2].
دامي damei.	vrede.	korowa.
داون daoen.	blad; klapperblad.	foenoe (poeroeroei koewo B); kihoedo.
داهن dahan.	tak, boomtak.	èkoena.
داهي dahi.	voorhoofd.	èkoek.
د'يڠ dajoeng.	roeiriem.	èodjie.
دايڠ dajoeng.	borstvin der vischen.	foedarie (poedarie B.)
درس deras.	snel van den stroom; hevig van den regen.	kahakakie.
دست doesta.	leugenachtig, leugen.	foforo (poporo B.)
دڠر dengar, mendengar.	hooren, met de ooren vernemen; hooren kunnen.	kidĕhoi
دڠن dengan.	met, door middel van.	ijo.
دكت dekat.	op een korten afstand, dichtbij.	fanènak[2].
دند denda.	geldboete.	èhonkĕ (èhonka B.)
دندڠ dinding.	wand, beschot.	èoekoe (piefie B.)
دودق doedoek,	zitten; gaan zitten, gezeten zijn.	èhèkoe.
tempat doedoek orang berdajoeng.	roeibank.	èhèkoewĕ.
دوري doeri.	doorn.	èkèhèödĕ (poedarie B.)
دوسن doesoen.	dorp.	kaoedara.
دهاگ dehaga of aos	dorst.	èkihöa.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
دهول dahoeloe.	voor, voornit.	aoeloe (aoedoe B.)
دينگن dingin.	koud, koude.	èöhĕ.
دي dija.	zijn (bezittel. voornaamwoord).	kija.
ديم dijam.	stil zijn, zich stil houden, zwijgen, stil staan; zich ergens ophouden, wonen.	kajĕnönö.
راب raba; meraba.	betasten, aanraken.	heilafih.
رابن raboen.	niet goed zien kunnen.	kakè labaĕ (kakè rabaĕ B)
رات rata.	vlak, effen.	fanakonĕ (panakonĕ B.)
راجن radjin.	vlijtig, naarstig.	kabahŏjak of kiediedikĕ.
راس rasa.	smaak van iets, gevoel, geur.	kahafak.
راسق rasoek.	de balken die dienen om een zolder of vloer op te leggen.	foefoeak[2] (poepoenak[2] B.)
راڤت rapat.	dicht; goed sluitend.	panèhak[2].
رامو ramoe.	het benoodigde materiaal voor het tot stand brengen van een of ander.	èadiĕ.
رامي ramei.	met zijn velen te gelijk.	èafama.
رانم ranoem.	goed rijp.	höböhak[2].
راوت raoet.	het snijden van rotan en bamboe.	kakie.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
رهڠ rahang.	kaak.	fafa (papa B.)
ربت reboet; mĕrĕ-boet.	met zijn velen wedijveren om iets meester te worden.	fahabiak² (pahabiak² B.)
ربس rĕboes.	in water afkooken.	foedak².
ربڠ reboeng.	eetbare uitspruitsels van het bamboe-riet.	komamoe.
رچق retjak, retjik	spat, spikkel, vlekje.	famimihikĕ; piekiak².
رڠكق rangkak.	kruipen zooals kleine kinderen.	kieoobok².
رڠكي rangkei.	zamen verbonden zooals een rist uien, bladeren aan een tak, vruchten aan een steel.	kidi foek²jak.
ركه rekah.	berst in vruchten	kikèèla.
رمبت ramboet.	hoofdhaar.	foeroeroei èoeloe (poeroeroei èoedoe B.)
رمبق rombak; meroembak.	afbreken, slechten.	kifofoak² (kipopoak² B.)
رمڤڠ rompang.	met stukken er af.	hŏkĕnènak².
رمڤن roempoen.	de stoel, de spruitstengels van planten.	kakĕlèha.
رنت ronta; merontа.	tegenstribbelen, zich verzetten.	kikikikija.
رنتڠ rentang.	uitgespannen, het uitspannen zooals een touw.	fĕkakanaka (pĕkakanaka B.)
رنتن roentoen; me-	afrukken, uitruk-	okie.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
roentoen.	ken van iets dat ergens in of vast zit.	
رنتة roentoeh.	instorten, ineen zakken inz. aan den kant.	kiefŏfŏa (kiepŏpŏa B.)
رنچڠ rantjoeng; merantjoeng.	fijn snijden, tot iets snijden.	kikini.
رند randa.	weduwe.	kaboekoe.
رندم rendam.	ingedoopt, doortrokken van water.	kanoohak.
ريدو rindoe.	sterk verlangen.	abĕai of oek²oek².
رندة rendah.	laag; nederig.	kakoeŏk of kanèfoe.
روبة roeboeh.	instorten van gebouwen.	kiefŏfŏa (kiepŏpŏa.)
روسق roesak.	bedorven, geschonden, vernield.	kifakokoki.
روڤ roepa.	uiterlijk voorkomen, zichtbare gedaante.	èfŏha.
روڬ roegi.	verlies.	kioha.
رومة roemah.	huis, woning.	èoebĕ (èoeba B.)
ريب riba; meriba.	op den schoot houden.	kiofai.
ريڠن ringan.	licht, niet zwaar.	kahao.
سابت saboet	vezelige bast van de kokosnoot.	èorojĕ of oeroèpok².
سارڠ sarang.	nest.	èfŏdiĕ.
سارق sarak.	gescheiden.	kitakŏa (kipakŏa B.)
سائوليدي sapoelidi.	bezem.	èhŏadie (èhŏarie B.)
ساكت sakit.	ziek, pijnlijk, ziekte.	kafoehĕ (kapoeho B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
سالن salin; bersalin.	verwisselen bijv. kleederen.	koehèdie.
سالة salah.	verkeerd zijn, missen, mis; misdrijf, ongelijk hebben.	èohak[2].
سام sama.	gelijk zijn, gelijk.	fanakonĕ (panakonĕ B.)
سامن samoen, menjamoen.	rooven, plunderen.	amĕ.
سانق sanak.	bloedverwant.	ano.
ساهت sahoet menjahoet.	antwoorden; antwoord geven.	adie (arie B.)
سايغ sajang.	deernis, medelijden, droefheid.	kahafie.
سايڤ sajap.	vleugel.	èhamĕ.
سبب sabab.	reden, omdat, om der wille van.	kienono.
apa sababnja.	wat is daarvan de reden.	kienono iĕdieĕ.
سبت seboet; menjeboet.	uitspreken van een woord, een naam.	waka.
سبرغ sabrang.	de overzijde van een rivier; van de zee.	kahafa; kimo.
سترو seteroe.	persoonlijke vijand.	èlèabĕ (èlèaba B.)
سدغ sedang.	juist, juist van pas, juist op zijn tijd.	fanako.
سدڤ sedap.	aangenaam voor de zintuigen, inzonderheid lekker om te eten; pleizierig, verkwikt.	kaoewĕ (kaoewa B)
سدة soedah.	afgedaan, klaar, reeds, ten einde.	aböha.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
سدي sedija.	voltooid, klaar, gereed.	aböha.
سديكت sadikit.	een weinig.	nokie.
سرب serba.	allerlei.	kifakidja.
سرت serta.	benevens met in gezelschap van.	farakoa.
سرڠه sĕrgah.	het snauwen, afsnauwen.	odoki.
سره sĕrah.	het overgeven, aan een ander geven.	pè; aboepè.
سسة sĕsat.	verdwaald, dwalen.	kafiho (kapiho B.)
سسق sĕsak.	benauwd, vol, in het nauw gebracht.	wakiförö.
سسل sĕsal.	berouw, schuldgevoel.	fahalöhö èkidaè kĕ.
سڠاج sangadja.	met opzet, willens, opzettelijk.	èdiöboedië.
سڠسڠ songsong, menjongsong.	achterna komen; iemand achterna loopen om hem in te halen.	kakoba.
سڠك sangka.	verbeelding, voorstelling, waan.	föhöjak[2].
سڠكت sangkoet.	ergens aan of in vastzitten, verbinderd, belet.	kikabida.
سڠكر sangkar.	vogelkooi.	kidiofè.
سڠكل sengkil.	het gevoel in de tanden wanneer zij met iets zuurs in aanraking komen.	kakiaak[2].
سڠڬل sanggoel.	wrong.	èmoojĕ.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
سڠكه singgah.	op weg ergens aangaan of bij iemand vertoeven.	kihŏa.
سڠكه soenggoeh.	waar, werkelijk, in ernst.	akoinak²; of akoinanak².
سڤارو séparo.	een half, de helft.	kahakoudĕ.
سڤاي soepaja.	opdat, dat.	fiaka.
سڤت sĕpit.	geklemd, schaar van krabben en kreeften; verdrukking.	èlafini (èrapini B.)
سڤرت seperti.	gelijk, gelijk als.	kido of fanakonĕ (panakonĕ B.)
سڤق sepak.	een flap, een klap.	kik²ak².
سقسی saksi.	ooggetuige, getuige.	kidĕhŏi.
سكارڠ sakaraug.	tegenwoordig, nu.	noo.
سكت sekoet.	gierig, vasthoudend, karig, vrekkig.	kaakèhĕ.
سكره segerah.	haast, spoed.	fanihak² (panihak² B.)
سلسی sĕlĕsei.	in orde gekomen uit een verwarden toestand, gedaan hebben met iets, tot rust gekomen.	abŏha.
سلم selam; menjelam.	duiken, indompelen, indoopen.	kino.
سليسه sĕlisih.	verschil, geschil.	fakoetèk (pakoepèk B.)
سليمت selimoet.	dekkleed.	èokofi.
سمبت samboet.	het van een ander	aměnak².

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
		nemen of overnemen, het aannemen.	
سمبر	simboer.	het spuiten van of met water of iets dergelijks.	boeboei.
سمبغ	samboeng.	aaneen gehecht, samengelascht.	takoehöjak[2] (pakoehöjak[2]. B)
سمبڠ	soembing.	gekerfd, met afgebrokkelden rand.	kionikak[2]
سمبلة	sĕmbĕlih.	slachten van een dier.	höka.
سمبوني	semboeni.	verborgen, verscholen.	fakioe (pakioe[2]).
سمبه	semboeh.	hersteld, weer beter.	kioheijĕ.
سمت	semoet; kesĕmoetsĕmoetan.	mier; slapen van den voet.	kiho. kifafakoek[2].
سمڤر	simpoer.	boomsoort	ènèhè.
سمڤت	sempit.	nauw, eng, smal.	kimoemoehĕ.
سمڤڠ	simpang.	op zij af, zijweg.	èkèèak[2].
سمڤن	simpan; menjimpan.	bergen, wegleggen, bewaren, opruimen.	oda.
سمڤي	sampei.	tot aan toe, er toe komen, bereikt worden.	höakok[2]wak[2].
سمق	semak.	onbegaanbaar.	baafoeka (baapoeka B)
سموا	samoewa.	alle, geheel en al.	kidjĕra.
سنتن	santen.	kokosmelk.	èfiah èfok[2] (èpiah èpok B.)
سنڠ	senang.	tevreden, welbehaaglijk.	höboek[2].
سوار	soewara.	geluid, stem.	èdjie.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
سڤم senjoem; ter-senjoem.	glimlachen.	èokak².
سوبڠ soebang.	oorsierraad.	kaliehĕ (karieha B.)
سودار soedara.	broeder of zuster.	faijohi (paijohi B.)
سورة soerat.	geschrift.	fananao (pananao B.)
سورت soeroet.	ebbe, vallen van het water.	kababahak².
سورڠ sorong.	het voortschuiven, wegschuiven, toeschuiven.	koejak².
سورة soeroeh.	bevel, last, boodschap.	fakoejak² (pakoejak² B.)
سوري sore (Jav.)	avond.	labaheibĕ.
سوست soesoet.	verminderen, slinken.	hökĕnahak².
سوسو soesoe.	de borsten.	èkokok².
سوسه soesah.	zorg, moeite, last.	koekoek²wĕ.
سوک soeka.	genoegen, vreugde, pleizier, verheugd, tevreden zijn met iets, op iemand gesteld zijn.	kahafie.
سوکر soekar.	moeilijk.	afiaka (apiaka B.)
سوله soeloeh.	fakkel, toorts.	èinoek²ie.
سونڤي soenji.	onbewoond, onbezocht door menschen, doodstil.	kaami.
سياڤ sijapa.	wie, wie ook.	hai.
سيرم siram; menjiram.	besproeien, begieten.	ahaimoi.
سيري siri.	betel.	foeroekoewĕ (poeroekoewo B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
سيسر sisir.	kam.	faikiki.
سيسق sisik.	schubben van dieren en planten.	ėna.
سيغ sijang.	licht, daglicht, dag.	hömanika.
سيل sijoel.	fluiten van vogels.	ėdjie kėėfĕ (ėdjie kėėfa B.)
سيكو sikoe.	elleboog.	ėfoek²oeafĕ (ėpoek²oeapo B.)
سينر sinar.	lichtstraal.	ėaikahak².
ڤاتت patoet.	passend in physieken, logischen en morelen zin.	koinak².
ڤاتق patoek.	het pikken van vogels, het bijten van slangen.	kidji.
ڤاته patah.	geknakt, afgebroken, breken, afbreken, in stukken breken.	kakoh
ڤادغ padang.	boomlooze vlakte.	ėnafa.
ڤادم padam.	uitgebluscht vuur of licht.	kioba.
ڤادو padoe.	vast, gedegen.	fakaafie (pakaafie B).
ڤارغ parang.	kapmes.	fėdjie (pė djie B)
ڤاسر pasir.	zand.	ėloora (ėroora B.)
ڤاسغ pasang.	paar, koppel.	fanakonĕ adoewĕ (panakonĕ adoewa B.)
ڤاڤن papan.	plank.	eininahak².
ڤاكو pakoe.	spijker.	ėii.
ڤاكي pakei.	aandoen, aanhebben, gebruiken zooals kleederen.	waloboe (wadoboe B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ڤاڬر pagar.	om heining.	èkoefadě (èkoepado B.)
ڤاڬي pagi.	ochtend.	namanikě.
ڤلاڠي palangi.	regenboog.	èdodi.
ڤانس panas.	warm, heet, hitte.	kaiděhaudě.
ڤاه paha.	dij.	èafala (èapara B.)
ڤاهت pahat.	beitel.	èonokě.
ڤاهت pahit.	bitter van smaak.	kaarahěai.
ڤايڠ pajoeng.	scherm, zonne- of regenscherm.	kohéak[2].
ڤايه pajah.	vermoeid, moeilijk.	afiaka (apiaka B.)
ڤتڠ petang.	duister, avond.	tamahoumě (panahouma B.)
ڤتي peti	kist.	èoebě (èoeba B.)
ڤچه petjah.	stuk, in stukken zijn, in stukken breken.	kikěra.
ڤدڠ pedang.	zwaard.	èhiafo of fèdjie (pèdjie B.)
ڤده pedih.	steken, zeer doen.	kahifě.
ڤرت peroet.	buik, in gewanden.	èkidai.
ڤرچاي pertjaja.	vertrouwen stellen, vertrouwen, lichtgeloovig.	kiděhöjada.
ڤرڠ perang.	oorlog, gevecht.	faboriki (paboriki B.)
ڤرڠڬي pěrěnggi.	pompoen.	èbok[2]ěbok[2]ě.
ڤكاكس pěkakas.	werktuigen, gereedschappen.	habarië.
ڤركس periksa.	onderzoek, navraag.	manoenoeh.
ڤرڬي pergi.	gaan.	ěwah.
ڤرلاهن perlahan.	bedaard, zacht.	farihöfie (parihöfie B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ڤرمڤوان perampoewan.	vrouwelijk, vrouw.	èhödě (èhöda B.)
ڤرنته pěrentah.	bevel, last.	èdjie.
ڤريوق pěrioek.	aarden pot.	èmoeoeha.
ڤساك poesaka.	erfstuk.	èloboe (èdoboe B.) naafoeakak[2] holè.
ڤسن pesan.	last van iemand die heengaat.	abaköda.
ڤغكو pangkoe.	schoot.	kiofai.
ڤغكر pinggir.	zoom, rand.	èfè (èpè B.)
ڤغكغ panggang.	geroost.	faböha (paböha B.)
ڤغكل panggil.	het roepen, bij den naam roepen, noemen.	ahadi.
ڤغكغ pinggang.	middel.	ènomonomo.
ڤكق pekak.	doof, hardhoorig.	kifèhödě (kipèhöda B)
ڤكغ pegang.	het in of met de hand vasthouden.	dödö.
ڤلر pelir.	part. pud. masc. erectie van den penis.	èfoeè; èkèhoenè. èok[2]ok èfoeènič.
ڤلق peloek.	het met de armen omvatten, omhelzen, in de armen, houden.	fakahaufě.
ڤله peloeh.	zweet.	èomök.
ڤلهار pelihara; melihara.	zorg, hoede, bescherming, fokken, kweeken.	faudě (paudě of bahapaudě B)
ڤليت palita.	lamp.	èajahak[2]jobi.
ڤنت pinta; měminta.	verzoek; verzoeken.	aharie.
ڤنتت pantat.	de posteriores.	èhokai.
ڤنتغ pantang.	verbod, verboden.	èahauě.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ڤنتڠ poentoeng	overgebleven stomp, afgehouwen stuk.	kaijahak.
ڤنتو pintoe.	opening van de deur.	èkaroba.
ڤنتي pantei.	kust, strand.	ihaĕ.
ڤنجڠ pandjang.	lang, uitgestrekt.	èinoek²oe.
ڤنجم pindjam; memindjam.	te leen, wat teruggegeven moet worden; te leen vragen, leenen van iemand.	fètèjak²ĕ.
ڤنچڠ pintjang.	kreupel, mank.	kèhèkok²ĕ.
ڤندق pendek.	kort, niet lang.	kanèfoe.
ڤندق pondok.	hut.	kohèak².
ڤندة pindah; memindah.	verhuisd, verplaatst, iets verhuizen en naar eene andere plaats overbrengen.	faihak² (paihak² B.)
	mĕmindah doesoen. een doesoen verplaatsen.	èodöda.
ڤندي pandei.	knap, bedreven in eenig hand werk.	kifĕhai.
ڤنڠ pening.	duizelig.	kafoehĕ èoeloe. (kapoeho èoedoe B.)
ڤنه penoeh.	vol, gevuld, volkomem.	kifamĕ (kipamo.
ڤوتر poetar.	gedraaid, gewonden.	höriki.
ڤوتس poetoes.	gebroken, doorgebroken, afgebroken, stuk van touw.	kahaukĕ.
ڤوتڠ poetoeng.	afgesneden.	èiepfoe.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ڤوتيه poetih.	wit, blank, zuiver.	kaoerèhjĕ.
ڤوچت poetjat.	bleek van gelaats kleur.	kifaḳ²a.
ڤور poewar.	zeker struikgewas.	kinono.
ڤوس poewas.	verzadigd, voldaan.	wafiaka (wapiaka B.)
ڤوست poesat.	navel, navelstreng.	èfoekĕ (èpoeko B.)
ڤوسڠ poesing;	draaien, om een middelpunt,	pĕkakariak²;
poesing kapala.	onbezonnen; duizelig.	pĕkakariak² èoeloe (èoedoe B.)
ڤوڠت poengoet.	het van den grond op rapen, plukken.	abahoi.
ڤوكق pokok.	struik, stengel zoo als van pisang.	èijok².
ڤوكل poekoel.	het slaan, kloppen met iets.	idji.
ڤوكي poeki.	part. pud. fem., menstrua.	èè of kahèkoewĕ.
	vestis menstrualis.	èakamie.
ڤولڠ poelang.	teruggaan, terugkeeren heengaan.	kahanak².
ڤوهن pohon.	stam, boom.	èpochĕ.
ڤون poenja.	het hebben, bezitten.	èharoek².
ڤيجت pidjat.	het zacht tusschen de vingers knijpen.	fihi (pihi B).
ڤيرڠ piring.	bordje, schoteltje.	onèkè.
ڤيسو pisau.	mes.	fakamai (pakamai).
ڤيڤي pipi.	wang.	èfafa (èpapa B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ڤيكر pikir.	gedachte, nadenken, overdenken.	fŏhŏjak[2] (pŏhŏjak[2] B).
ڤيكل pikoel.	het aan beide einden van een stok over de schouders dragen van lasten.	kolè.
ڤيلة pilih.	het kiezen, uitkiezen, een keuze doen uit.	akèlai.
ڤينڠ pinang.	de betelnootpalm.	èoefĕ (èoefe B.)
قبور koeboer.	graf.	kofo (kopo B).
كابت kaboet.	nevel, mist.	kĕfŏfŏ (kĕpŏpŏ B).
كات kata.	het zeggen, wat door iemand gezegd wordt, iemands woorden.	èdjie.
كاجڠ kadjang.	matten van de bladeren der pandan doeri vervaardigd.	kajang (maleisch).
كاچو katjau.	verward, door elkander, dooreen gemengd, het beroeren.	falihoujak[2] (parihoujak[2] B).
كادڠ kadang, tĕrkadang.	nu en dan, somtijds.	èfaamahie.
كارت karat.	roest.	kak[2]kai.
كارڠ karang.	koraalrif, koraalbank.	igigja.
كارم karam.	verzonken, vergaan.	kikèouwĕ.
كاسر kasar.	grof, ruw, onbeschaafd.	kanoanoa.
كاسو kasau.	dakspar.	ioekoe.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
كاسه kasih.	genegen zijn, lief hebben, liefde.	abaoè kidaik[2]joe.
كاڤق kapak.	korte breede bijl.	èkèh.
كاڤن kapan, kabila.	wanneer, als, toen.	koeana.
كاكي kaki.	been, voet, poot.	èai.
telapak kaki, belakang kaki.	zool, hiel.	hèoai, èijĕ.
كاكق kakak.	oudere broeder of zuster.	èhèie èaak.
كاكو kakoe.	hard, stijf, onbuigzaam.	kajojo.
كالو kalau: djikalau.	indien, wanneer.	afè.
كالڤع kaloeng.	halsketen.	èkikĕ (èkika B.)
كامو kamoe.	persoonlijk voornaamwoord van den 2[en] persoon meervoud, gijlieden;	ĕĕ of okok.
	als bezittelijk voornaamwoord.	ĕĕ of moe.
كانن kanan.	rechts, rechter.	èlaba (èdaba B.)
كاون kawan.	makker, kameraad	anok[2].
كاون kawin.	wettig huwelijk	fadahè boewĕ (padahè boewĕ B).
كاي kaja.	rijk.	koedodo.
كاين kajin.	geweven kleedingstof.	kaiŏlĕ.
كايو kajoe.	boom, hout.	èkoewĕ (èkoewo B.)
كبن kebon.	tuin.	èfieĕ (èpieĕ B).
كبيري kebiri.	gecastreerd.	foe (poe B) èkèhoenè.
كتاڤڠ ketapang.	een soort van gewas.	bèowa.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
كتم ketam.	effen, het effen, glad maken, afschaven.	èokoh.
كتيق kětijak.	oksel.	èalofa (èaropa B).
كتيل katela.	aardvrucht.	èba.
كجب kedjab.	het open en dicht doen van het oog, knijpoogen.	kikijo.
كجت kědjoet.	verschrikt.	kiodoh.
كجر kedjar.	het najagen, op iets afgaan.	kakarai.
كچل ketjil.	klein.	nokie.
كرج kerdja.	werk dat men uit te voeren heeft, werk, handeling, daad.	kahafariek (kahatariek B).
كرس keras.	hard, stijf, onbuigzaam.	èok[2].
كرڠ kěring.	droog, uitgedroogd.	kaakihi.
كرق keroek.	krabbben, graven met de handen.	homai.
كريتڠ kěrěting.	kroes van het haar.	kidobika (kirobika B.)
كسن kěsan.	voetspoor, voetsap.	èai.
كڠكڠ kangkang.	met de beenen wijd uit elkander bijv. loopen.	ènè.
كڤال kapala.	hoofd in alle beteekenissen.	èoeloe (èoedoe B.)
	achterhoofd.	èokaha.
	voorhoofd.	koe.
كڤق kěpak.	vleugel, vlerk.	èfaèfa (èpaèpa B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
كڤل kapal.	een groot schip.	kafal (kapal B.) Maleisch.
كلاڤ kělapa.	kokosboom.	èfok² (èpok² B.)
كلكغ kělingking.	de pink;	naèafě nokie (naè apo nokiě B.)
„ kaki.	de kleine teen.	naè waè nokie.
كلق kělak.	aanstonds, een maal, in 'tvervolg.	naafè.
كلم kelam.	donker, duister van de nacht, de zon, de maan.	kěfŏfŏ (kěpŏpŏ B.)
كلنتت kelintit.	clitoris.	konini.
كلو kěloe.	stom.	kifalaièlio (kipa-raièdio B.)
كليرو kěliroe.	misleiding, dwaling.	kafihě.
كليكي kaliki.	de papaja	kabaèlo.
كليلڠ koeliling.	overal in het rond, rondom, in het rond.	fakèèhèak² (pakè-èhèak² B.)
كمارو kamarau.	droog van het jaargetijde.	ènoha.
كمارن kamaren.	gisteren.	bahaihě,
كمبالي kambali.	terug, naar huis terug, weder; terug keeren.	hibai.
كمبڠ kembang.	open, uit elkaar, ontplooid, ontloken.	kifok²ak² (kipok² ak².
كمبوڠ kemboeng.	opgezet van den buik, opgezwollen van de wangen.	kahoefěhoefě. (kahoepohoepo B.)
كمبڠ koembang.	groote bij, hommel.	èoemě (èoemo B.)
كمڤل koempoel.	verzameld, bijeen.	fahafoeè.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
كمناكن kamanahan.	neef, nicht.	laho.
كمودي kemoedi.	roer van een schip.	èdödöoeijo.
كن kena.	raak zijn, geraakt.	abaaubö.
كنتل kental.	dik, niet vloeibaar.	kiě.
كنتت kentoet.	veest.	èoekoek[2].
كنچڠ kentjang.	strak, stijf aangehaald	kakakak[2].
كنچڠ kentjing.	urine, wateren	èiko.
كندر kendoer.	slop, loshangend, niet gespannen.	kononak[2].
كندڠ kandoeng, mĕngandoeng anak.	zwanger zijn.	faihi (paihi B.)
كنل kenal.	het uit elkander kennen, onder eene massa herkennen, kennis maken.	akidak[2].
كنڤڠ kenjang	vol, verzadigd.	kalèlè.
كواس koewasa.	macht, volmacht, kracht, machtig, gezag hebbend, in staat tot iets.	töhöjaaudĕ.
كوال koewala.	de monding eener rivier zoowel in zee als in eene andere rivier.	bĕloa of bĕloea.
كوتر kotor.	vuil, onreinheid.	èhèlo.
كودس koedis.	huiduitslag.	èoefoek[2].
كودق kodok.	padde.	èfèok[2] (èpèok[2] B.)
كوچڠ koetjing.	kat.	èbèo (èmè B.)
كورس koeroes.	mager, smal, tenger.	kimak.
كورڠ koerang.	te weinig, niet genoeg.	kihimanĕ.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
كورغ koeroeng.	opgesloten, ingesloten.	kaoe.
كورف koerek.	het in of door iets heen steken of graven of peuteren.	anani.
كوسغ kosong.	ledig, waar niet in is.	hokèorak[2].
كوڤس koepas	geschild, gepeld, gevild.	kafai (kapai B.)
كوڤو koepoe.	kapel, vlinder.	-ètoofa (èpoopa B).
كوكو koekoe.	nagel, klauw.	kanoeoenoe.
كوليت koelit.	vel, schil, schors, dop, schelp.	èolie (èodie B).
كونغ koening.	geel.	kakidahaiè.
كونجيت koenjit.	kurkema.	èfaino.
كيچو kitjoe.	bedrog, list, streek.	fanènèhak[2].
كير kira	berekening, gissing, vermoeden, gedachte.	kahaikonak[2].
كيرم kirim.	het zenden.	tèjah.
كيري kiri.	links, de linkerzijde	èètè (èèpè B).
كيكر kikir.	vijl.	kaokorèao.
كيلت kilat.	weerkaatsing van licht, schitteren, het weerlicht.	èloaba.
گاتل gatal.	jeukte, begeerig, belust.	kihiamak[2]; fènahöjè (pènahöje B).
گادس gadis.	jong meisje.	foinanak[2].
گادوه gadoeh.	getier, leven, rumoer.	kifahauwè.
گارغ garang.	geen tegenspreken kunnen ver-	èiboe.

Digitized by Google

		dragen, zijn wil door zetten.	
گاکه	gagah.	sterk, krachtig.	èok²ok².
گاله	galah.	lange stok.	èoekoeai.
گالي	gali; menggali	delven, opdelven.	inoi.
گتة	gětah.	plantengom.	èfitoe (èpitoe B).
گراڠن	garangan.	toch, soms, in vragen of bij onzekerheid.	kaafěhak².
گرايڠ	gěrajang; měnggerajang.	woelen, krauwelen in het haar.	waoedöh.
گرنتق	gertak, menggertak.	tegen iets slaan of stooten.	fakimahě.
گردي	goerdi.	boor.	hörikie.
گرگاجي	gergadji.	zaag.	öökie.
گڠڬم	genggam.	de gesloten hand.	amoeafě (amoeapo B).
گڤق	gepoek.	dik, vet, zwaarlijvig.	kaaauwě.
گلاڬه	gělagah.	glagariet.	kifokifo
گلڠ	gelang.	ring, armband.	kalihaoewafě (karihaoewapo B.)
گلڤ	gelap.	duister, donker.	kěföfö (kěpöpö B.)
گلوڤ	geloep; menggeloep.	uitvallen van tanden en kiezen.	kikanénak²
گلمبڠ	gelombang.	in beweging, in beroering zijn van het water, deining.	nanaoewè.
گلي	geli.	kittelen.	kokoniek.
گلیتق	geletek.	hevig kloppen van het hart, klapperen van de tanden.	kaniniki.
گلیسه	gelisah; meng-	woelen bijv. in den	finahak³.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
gelisah.	slaap, onrustig slapen.	
گمڤ gempa; gĕmpa boemi.	aardbeving.	ėdihĕ (ėriho B.)
گمڤغ gampang.	gemakkelijk.	nafonak[2].
گمق gemoek.	dik, vet, zwaarlijvig.	kaaouwĕ.
گنتغ gantoeng.	het hangen, opgehangen zijn aan iets.	faėloha.
گنتغ goenting.	schaar, knipschaar.	fini (pini B.)
گنتي ganti.	in de plaats van iets anders komende opvolger.	koehėli (koehėdi B.)
گنجغ goentjang; bergoentjang, menggoentjang.	schudden; iets of ergens aan schudden.	fana (pana B.)
گنڤ gĕnap.	vol, voltallig, in zijn geheel.	fanakonĕ (panakonĕ B.)
گورء goeroe.	donder.	ėlouboe.
گوسر goesar.	boos, toornig.	fahouwak.
گولغ goeling.	rollen.	fahoeroe (pahoeroe B.)
گون goena.	deugdzaamheid, waarde, nut.	ėkihöjak[2].
گويغ gojang; menggojang.	heen en weer schudden.	fana (pana B.)
گيگت gigit.	het bijten van menschen en dieren.	haoe.
گيڬي gigi.	tand, snijtand.	nienie.
گيڬر geger.	geraas en getier makend.	ėdabėhoėdjie.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
گيل gila.	gek, zinneloos.	kifarabahoe (kiparabahoe B.)
لابه laboeh; berlaboeh.	geankerd zijn	mahèkoc.
لارغ larang.	verboden zijn.	ohok².
لاري lari.	hard loopen, hard wegloopen, snel weggaan	kifoea.
لاڠت langit.	hemel, uitspansel.	èalouhoe.
لاڤر lapar.	hongerig zijn, honger.	kok²njok.
لاڤس lapis.	laag, rij voorwerpen op of naast elkander.	faofak² (paopak² B.)
لاڤڠ lapang.	zuim, wijd, open.	kididihok².
لاكي laki.	man, echtgenoot.	èmani.
لاكو lakoe; kalakoewan.	handelwijs, gedrag.	ijěk².
لاڬا laga.	gevecht.	fafoeroe (papoeroe B.)
لاڬي lagi.	nog, nog steeds, juist, zelfs; overig.	kahainoafè.
لال laloe.	voorbij gaan, voorbij, gepasseerd.	baèko.
لالي lalei.	ergens niet aan denken.	kikaaboe.
لام lama.	lengte of duur van tijd; oud in tegenoverstelling van nieuw.	boeödě.
لامن laman.	plein van eene doesoen.	kaonèjě.
لاوت laoet.	zee.	èoewè.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
لاون lawan.	tegenpartij, tegenstander.	farikak.
لاين lain.	een ander, anders onderscheiden, onderscheid.	mahöna.
لايو lajoe.	verwelken van bloemen.	kionikĕ (kionika B.)
لبت lebat	dicht van het loof der boomen, van regen, bloemen etc.	kidorofok[2].
لبه lebih.	meer, over, te veel, overschot.	kiakikĕ (kiakika B.)
لتس letoes mĕlĕtoes.	openspringen; uit elkander springen.	kifööka (kipööka B.)
لتق letak; mĕlĕtak.	op den grond neerzetten.	faoehok[2] (paoehok[2] B.)
لڠكه langkah.	stap, schrede.	farabi (parabi B.)
لڠڬر langgar, me langgar.	tegenaan; tegenaanloopen.	kikahauba.
لڤس lepas.	los, vrij, ontkomen, voorbij.	kĕmojak[2].
لڤڠ lepang.	komkommersoort.	kimoeni.
لكت lekat.	vast tegen iets aanzitten, aankleven; vast blijven zitten.	kiafa (kiapa B.)
لكس lekas.	spoedig.	fanihak[2] (panihak[2] B.)
لمبت lambat.	langzaam, traag, talmend, laat, te laat.	fanihiöfi.
لمڤت loempat.	sprong, het springen.	makiowak[2] of amakiowak[2].
لمڤر lempar; melempar.	gooien, weggooien.	fakoewak[2] (pakoewak[2] B.)

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
لمڤر loempoer.	slik, modde.	kèlokèlo.
لنتس lintas; melintas.	voorbij gaan; doorgaan zonder op te houden.	odokie.
لنتڠ lintang.	overdwars.	fakarahak[2] (pakarahak[2] B).
لندڠ lindoeng.	achter iets verborgen, bedekt.	karohajě.
لوبڠ loebang.	gat, kuil.	kahofa.
لوتت loetoet	de knie.	èfoe (èpoe B.)
لوچت loetjoet.	los, ontglipt, uit de hand geschoten.	kifèorak[2] (kipèorak[2] B.)
لودة loedah.	speeksel.	abita.
لور loewar, diloewar, kaloewar.	uit, buiten; naar buiten, naar buiten, gaan.	kahaě, kokouě (kokona B.)
لورس loeroes.	recht, zonder bochten, oprecht.	kajo.
لورة loerah.	vallei; landstreek.	kidööwa.
لوس loesa.	den navolgenden dag, overmorgen.	laikahadiě (raikahadia B.)
لوڤ loepa.	vergeten zijn; vergeten.	kaaboe.
لوڤت loepoet.	ontglippen, ontsnappen.	kifèorak[2] (kipèorak[2] B.)
لوک loeka.	gewond, wond.	kiidoka.
ليبر lebar.	breed, ruim, uitgestrekt.	aijěfoho (aijěpoho B.)
ليچن litjin.	glad, glibberij.	kanènonèno.
ليدة lidah.	de tong	èlieo (èdieo B.)
لير lijar.	wild, niet tam of mak.	kibohè.
ليدي lidi.	nerf der kokosbladeren.	kioedě.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
لیڤت lipat.	vouw, rimpel, plooi.	onikak[2].
لیلت lilit.	in de rondte.	dididikik[2].
لیوت liwat.	voorbijgaan, voorbij, gepasseerd, vervolgen.	wakidohè.
لیهت lihat; melihat.	zien, opnemen, bekijken, aanzien, aanzien.	föak.
لیهر leher.	hals.	èoek[2].
مات mata.	oog.	èbakĕ (èbaka B)
ماتي mati.	dood, einde; gaan liggen van den wind.	kaaĕ of kaa.
ماري mari.	herwaarts, hierheen.	arèk[2] (adèk[2] B.)
مارة marah.	toornig.	fahoewè (pahoewè B.)
ماسق masak.	gaar, rijp.	faböha (paböha B.)
ماسق masoek.	ingaan, binnengaan.	koewa.
ماسن masin.	zout, brak.	kaoewèoewè.
ماسة masih.	nog steeds.	karoiĕ.
ماكن makan.	eten.	amĕnok.
ماكي maki.	het uitschelden.	farak[2]ajak[2].
مالس malas.	lui, traag.	kok[2]kok[2]jĕèa.
مالغ maling.	het stelen, heimelijk wegnemen.	kabèhok[2].
مالم malam.	nacht.	koahjĕ.
مالو maloe.	beschaamd, verlegen.	kaniak[2].
مالة malih.	veranderen, tot iets anders worden.	kohèli.

Digitized by Google

MALEISCH.		NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
مامي	mamei.	ijlen, hardop droomen.	èhamöa.
مامق	mamak.	oom.	kahou.
مان	mana.	waar.	ijaha.
مانس	manis.	zoet, lief, innemend.	kamoni.
مانسي	manoesija.	mensch: menschdom.	èkakak²; èjoedofok².
مانق ر	manik².	kleine glaskoralen van allerlei kleuren.	lolèlolè.
ماو	maoe.	willen, ook van zaken.	kahafie.
ماين	main.	het spelen.	aènafè.
متهاري	matahari.	de zon.	èbakèkahaök (èbakakahaök B.)
مسكين	miskin.	arm.	fidjaja (pidjaja B).
مڠكر	moengkir.	niet van willen weten, verloochenen.	keikoek²wè.
مڠكق	mangkok.	kop, kom, kommetje.	èkamok².
مڠكودو	mengkoedoe.	een boomsoort.	èodoe (èoroe B.)
مڠڬ	mangga	eene boomsoort.	èokio
مقصود	maksoed.	voornemen, plan, bedoeling.	èdioewaka.
مود	moeda.	jong, onrijp.	kamoenino.
ممڤي	mimpi.	droom.	èaniha.
ماني	mani	sperma.	èofoeè.
مورة	moerah.	goedgeefsch, mild, goedkoop.	kihimanè.
مول	moela.	oorsprong, begin, oorzaak, reden.	kifèhbai.
مولت	moeloet.	mond van menschen en dieren.	èkaa.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
ماهل mahal.	duur, hoog in prijs.	mokoèodie (moko èorie B)
مايت mait	een lijk.	kabakè.
ميره merah.	rood.	kaikokok[2].
مينم minoem; minoem rokok.	drinken: rooken.	idjo; anoekok[2].
مينيق minjak.	olie.	minjak (maleisch)
ناسي nasi.	gekookte rijst.	èara kiho.
ناكل nakal.	ondeugend, kwaaddoende.	kahak[2]èk[2].
نام nama.	naam.	niè.
نانس nanas.	de ananas.	kahaoukoe.
نانه nanah.	etter.	ènèja.
نايك naik.	omhoog, omhoog gaan, klimmen.	labia of èlè.
ناڤس napas.	ademhaling.	èafök[2].
نڬري negeri.	land, staat.	èloffo (èloppo B.)
ننتي nanti	het wachten, iets afwachten, ergens op wachten.	naafè of naahafè.
نيين nian.	echt, inderdaad, waarlijk.	koinak[2].
وارس waris.	erfgenaam.	dödöhöka.
هابس habis.	op, niet meer voor handen.	hokèorak[2].
هاتي hati.	hart.	kèma.
هارڤ harap.	het vertrouwen, hopen.	kahafie.
هاري hari.	dag.	kahaök[2] of kohak[2].
dalam tiga hari.	binnen drie dagen.	akoloefok[2] (akoloepok[2] B.)
هاڠت hangat.	heet door vuur, van water.	kaèdahoudè.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
هاڠس hangoes.	verbrand, weggebrand.	kakihok[2].
هالس haloes.	dun.	kahikanie.
هانجوت hanjoet.	met den stroom of den wind weg drijven.	loronia.
همڤت himpit.	het zich aansluiten, dicht naast elkander plaatsen, aandringen op iets, het iets rakelings doen aansluiten, aan iets dringen, benauwen	oekė.
همڤر hampir.	genaderd, bijna nabij.	fanė (panė B.)
همڤن himpoen.	bij elkander verzameld.	faboedajak[2] (paboedajak[2] B.)
هنتو hantoe.	geest.	ėkowėk.
هنتي henti.	het ophouden, vertoeven, uitscheiden.	hödahöda.
هنتي hintei.	het loeren, beloeren, bespieden.	ööboi.
هنجر hantjoer.	opgelost, verteerd.	kanėonėo.
هندق hendak.	verlangen, begeeren.	kahafie.
هوتڠ hoetang.	schuld, geldschuld.	ėodiokou.
هوجڠ hoedjoeng.	uiterste punt, uiteinde.	koedoe (koeroe B.)
هوجن hoedjan.	regen.	kalinahak[2].
هودڠ hoedang.	garnaal.	faėka (paėka).
هولو hoeloe.	oorsprong eener rivier.	ėoeloe (ėoedoe B.) Bėlowa.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
هيتم hitam.	donderkleurig, zwart.	kaakoho.
هيجو hidjau..	groen.	kaakinifa.
هيدغ hidoeng.	neus.	èfanoe (èpanoe B.)
هيدڤ hidoep.	levend, frisch, versch.	koda.
هيلر hilir.	de benedenloop van eene rivier.	ijaja.
هيلغ hilang.	verdwenen, verloren, het verliezen.	kikèorak₂.
ڤال njala; bernjala.	vlam.	karahoe.
ڤاڤي njanji.	gezang, liedje.	èhèlo; èhèboe.

TELWOORDEN.

ساتو satoe.	een.	kaik.
دو doewa.	twee.	adoewĕ of adoewa.
تيگ tiga.	drie.	akoloe.
امڤت ĕmpat.	vier.	afa.
ليم lima.	vijf.	alibĕ of aribĕ of alimĕ.
انم ĕnam.	zes.	akakinĕ of kakinĕ.
توجه toedjoh.	zeven.	alibĕ adoewĕ.
دلاڤن dĕlapan.	acht.	afai afa.
سمبيلن sembilan.	negen.	baïkaïk of ibaïkaïk.
سڤولهٔ sapoeloh.	tien.	kifahoek.
سبلس sabĕlas.	elf.	kifa hoekjo kaïk.
دو بلس doewa bĕlas.	twaalf.	kifa hoekjo adoewĕ.
تيگ بلس tiga belas.	dertien.	kifa hoekjo akoloe.
امڤت بلس ĕmpat bĕlas.	veertien.	kifa hoekjo afa.
ليم بلس lima bĕlas.	vijftien.	kifa hoekjo alibĕ.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
انم بلس enam bĕ-las.	zestien.	kifa hoekjo akakinĕ.
توجه بلس toedjoh bĕlas.	zeventien.	kifa hoekjo alibĕ adoewĕ.
دلاڤن بلس délapan bĕlas.	achttien.	kifa hoekjo afai afa.
سمبيلن بلس sĕmbilan bĕlas.	negentien	kifa hoekjo baï kaik.
دو ڤولة doewa poeloh.	twintig.	kaïk taka.
دو ڤولة ساتو doewa poeloh satoe.	een en twintig.	kaïk takajo kaïk.
دو ڤولة دو doewa poeloh doewa.	twee en twintig.	kaïk takajo adoewĕ.
دو ڤولة تيڬ doewa poeloh tiga.	drie en twintig.	kaïk takajo akoloe.
دو ڤولة امڤت doewa poeloh empat.	vier en twintig.	kaïk takajo afa.
دو ڤولة ليم doewa poeloh lima.	vijf en twintig.	kaïk takajo alibĕ.
دو ڤولة انم doewa poeloh enam.	zes en twintig.	kaïk takajo kakine.
دو ڤولة توجه doewa poeloh toedjoh.	zeven en twintig.	kaik takajo alibĕ adoewĕ.
دو ڤولة دلاڤن doewa poeloh delapan.	acht en twintig.	kaïk takajo afai afa.
دو ڤولة سمبيلن doewa poeloh sembilan.	negen en twintig.	kaik takajo baï kaik.
تيڬ ڤولة tiga poeloh.	dertig.	kaik takajo kifahoek.
تيڬ ڤولة ساتو tiga poeloh satoe.	een en dertig.	kaik takajo kifahoekjo kaïk.
تيڬ ڤولة دو tiga poeloh doewa.	twee en dertig.	kaik takajo kifahoekjo adoewĕ.

Digitized by Google

MALEISCH.	NEDERLANDSCH.	ENGANEESCH.
تيڬ ڤوله تيڬ	tiga poe- drie en dertig. loh tiga.	kaik takajo kifa-hoekjo akoloe.
تيڬ ڤوله امڤت	tiga poe- vier en dertig. loh empat.	kaik takajo kifa-hoekjo afa.
تيڬ ڤوله ليم	tiga poe- vijf en dertig. loh lima.	kaik takaja kifa-hoekjo alibĕ.
تيڬ ڤوله انم	tiga poe- zes en dertig. loh ĕnam.	kaik takajo kifa-hoekjo akakinĕ.
تيڬ ڤوله توجه	tiga poe- zeven en dertig. loh toedjoh.	kaik takajo kifa-hoekjo alibĕ adoe-wĕ.
تيڬ ڤوله دلاڤن	tiga poe- acht en dertig. loh delapan.	kaik takajo kifa-hoekjo afai afa.
تيڬ ڤوله سمبيلن	tiga poe- negen en dertig. loh sembilan.	baik takajo kifa-hoekjo baï kaïk.
امڤ ت ڤوله	ĕmpat poeloh. veertig.	adoewĕ taka.
ليم ڤوله	lima poe- loh. vijftig.	adoewĕ takajo kifa-hoek.
انم ڤوله	ĕnam poeloh. zestig.	akoloe taka.
توجه ڤوله	toedjoh poeloh. zeventig.	akoloe takajo kifa-hoek.
دلاڤن ڤوله	delapan poeloh. tachtig.	afataka.
سمبيلن ڤوله	sembilan poeloh. negentig.	afa takajo kifahoek.
سراتس	saratoes. een honderd.	alibĕ taka.

MATEN EN GEWICHTEN.

Gewicht overeenkomende met 5 katis gewicht. taka; (taka is voorts een term, die de hoeveelheid te ruilen goed aangeeft,

Digitized by Google

in gebruik bij de bepaling van de ruilwaarde van diverse goederen; de waarde komt overeen met 20 centen.

Lengte maat van kabakaoe.
10 vaâm.

TIJDREKENING.

5uur in den morgen.	boedajak².
6uur	pahamamana.
12uur op den middag.	parohaja.
3uur in den namiddag.	apoi.
6uur „ „ „	pamahoma.

ZINNETJES.

1. Hoe heet gij?	Ha niĕmoe of Ha nie ĕĕ.
2. Hoe heet dit eiland, dit landschap, die doesoen?	Ha nië kèfoe aii, èloffo aii, kaoedara èana.
3. Waar woont gij?	Èijah èoebĕ ĕĕ.
4. Wilt gij klappers ruilen tegen koralen; zoo ja, hoeveel klappers krijg ik dan voor vijftien snoeren koralen?	Ijaha èkahafie pakèli èfok² lolè lolè, koinak² èkahafie afiha èfok² ouwĕ wakinak²ĕ kitahoek jo alibĕ hanaka lolè lolè.
5. Zijt niet bevreesd, ik zal u geen kwaad doen.	Ijarak² kahok² kèo oewĕ èkahafie foefoeroe ĕĕ.
6. Hoeveel bedraagt het aantal inwoners van deze kampong?	Afiha èkakkak³ kaoedara itèk.
7. Hoe heet degene, die dit huis gebouwd heeft, wien dat huis toebehoort?	Ha nië anoka ènoe èoebĕ itèk, èoebĕ èana hai.

Digitized by Google

8.	Zijt gij gehuwd?	Ěě fadahèboewě?
9.	Hoeveel kinderen hebt gij?	Afiha èaramoe?
10.	Gij moogt niet daar heen gaan?	Ěě kèo ěwah èijaha.
11.	Wees niet boos op mij.	Ijarak[2] fahoewè iěoewě.
12.	Ik heb goederen van den overwal medegebracht, ze zijn mooier dan die, welke u door den Chinees N. N. zijn verkocht.	Oewě (wě) nakě èloboe kodè kimo, okok[2] kaoewě èloboe boriak kjai měk[2] iěmoe.
13.	Hoeveel kains heeft de Maleier N. N. gekocht?	Afiha koeölě èodie èkowèk měk[2].
14.	Ik wil naar die doesoen; hebt gij lust mee te gaan?	Oewě (wě) èkahafie ikaoedara èana, ěě èkahafie abakoewě ioewě.
15.	Dit is mijn huis; die jongen daar ginds is mijn zoon.	Aii èoeběka èana èaraka èmanie.
16.	Hij is uw neef, zij uwe nicht, zijne moeder.	Anoka laho ěě anoka lahomoe, naè anoka.
17.	Mij is een ongeluk overkomen.	Oewě kaběbai aoenak[2] èabaa.
18.	Wie heeft deze sampan gemaakt?	Ha fafarik èloha itèk.
19.	Deze is mijn lans, gene die van zijn zoon.	Aii koewaba oewě èana koewaba èara oewě èmanie.
20.	Ik wil dit zus en dat zoo hebben.	Aii oewě (wě) ikahafie nok[2]oi èana noha.
21.	Hebt gij mij begrepen! Neen, nog niet.	Èijah ěě kifěhai oewě kèabak kaoefèk[2].
22.	Morgen ga ik naar de doesoen N. N.	Naoemana oewě (wě) wah (ěwah) ikaoedara měk[2].
23.	Zooeven gewerd mij het bericht van het vergaan van de prauw pěntjalang toebehoorende aan den Maleier N. N.	Nèè oewě (wě) kiděhoi èoebě èkowèk měk[2] kikara (kikèouwě).

Digitized by Google

24.	Voor niet en te vergeefs heb ik op u gewacht.	Kifiaka oewĕ (wĕ) omokie ijĕmoe
25.	Ik wil volstrekt niet hebben, dat gij aldus handelt.	Kèabak ĕŏboe oeweĕ (wĕ) kahafie noha ijĕk^{2}oe ĕĕ.
26.	Van een moeder; zooveel mogelijk.	Kaik naè, Fakoi koinana.
27.	Twee maal twee is vier; vijf min één is vier; twee plus twee is vier, acht gedeeld door twee is vier.	Anohinoewĕ adoewĕ afak^{2}; alibĕ aměnak^{2} kaik kabiĕ afak^{2}; adoewĕ aakohai adoewĕ afak^{2}; afaiafak^{2} fakanoijak^{2} adoewe afak^{2}.
28.	Op; te; naar; van binnen; buiten; daarbinnen, daarbuiten.	I; Didĕ; Ho; I; Kodè; Ho; Kahaĕ; Iho; Ikahaĕ.
29.	Zonder hulp van anderen hebt gij dien diefstal niet kunnen plegen.	Kèabak akoha èkakkak^{2} mahŏna ĕĕ kèabak fĕhai abèho.
30.	Gij of ik; hij en ik.	Oemahaoe ĕĕ oemahaoe oewĕ; kijĕ hi (ijo) oewĕ.
31.	Wat mij betreft.	Oewĕ haba.
32.	Wat zou het!	Mèo.
33.	Ook ik wil er heen.	Oewĕ kĕhaia*ba*.
34.	Kasian die arme meid.	Fakinonai èhŏda fidjaja èana.

MANNA, 21 Mei 1891.

(De hier volgende aanteekeningen, die het doel van de voorafgaande woordenlijst verklaren, haar toelichten, en nog verdere mededeelingen over het Enganeesch bevatten, zijn ontleend aan een brief van den Heer O. L. HELFRICH, dd. Manna 5 Juni 1891.)

De lijst werd door mij samengesteld tijdens een verblijf op Engano, van 10 November tot 3 December 1885. Daar ik aan tijd gebonden was, hoogstens één maand mocht aan het bezoek van het eiland worden besteed, en in opdracht had alle kampongs op het eiland te bezoeken en eene nauwkeurige

Digitized by Google

volkstelling te houden, zoo zal 't geen nader betoog behoeven, dat van eene nauwkeurig en eenigszins volledig onderzoek naar de taal geen sprake kon zijn. Dat onderzoek werd bovendien bemoeilijkt door gemis aan gegevens, aangaande de taal, waarop kan worden voortgebouwd. Eerst na mijne terugkomst werd mij eene „nota betreffende het eiland Engano", samengesteld door den voormaligen Asst. Resident WALLAND in handen gesteld, waaraan een woordenlijstje is toegevoegd, dat mij van dienst had kunnen zijn. Ik weet niet of de nota overeenkomt met de bijdrage door evengenoemden hoofdambtenaar gepubliceerd in het Tijdschrift voor Ind. T. L. en V. kunde, deel XII, bl. 104, die mij nog niet onder de oogen is gekomen.

Ik verzocht daarom mijn collega SCHIFF, die na mij met de aangelegenheden van het eiland werd belast, de lijst te verifieeren en zoo noodig aan te vullen. Verschillende omstandigheden beletten evenwel den Heer SCHIFF aan mijn verzoek gevolg te geven, en ik richtte daarom hetzelfde verzoek tot mijn collega PIETERS bij zijn benoeming tot controleur van de afdeeling Kroe, waartoe destijds de eilandengroep Engano ressorteerde. Tot mijn spijt heeft de Heer PIETERS zich slechts kunnen bepalen tot 't verifieeren van de lijst, waarvoor hij die twee malen in haar geheel heeft doorloopen.

De samenspraken, die de woordenlijst vergezellen, zijn mede de vruchten van zijn arbeid en onderzoek. Ik teeken terloops nog aan, dat in de woordenlijst, niet alle woorden voorkomende in mijne bijdrage betreffende de eilandengroep (Tijdschrift van het Nederlandsch aardrijkskundig genootschap, 2e serie, deel V, 1888) zijn opgenomen, daar die nog niet allen door den heer PIETERS waren geverifieerd. Aan zijn voornemen om de lijst zoo noodig aan te vullen en een verder onderzoek naar het dialectverschil in te stellen, kon hij evenwel geen gevolg geven door een daarop gevolgde overplaatsing.

De woordenlijst heeft men dan te beschouwen als eene proeve, die de besturende ambtenaren of de reiziger tot

Digitized by Google

grondslag, ter aanvulling of verbetering kan gebruiken, en den Indoloog tot eene meer wetenschappelijke en volledige beoefening der taal kan strekken.

Ten gerieve van de vele vreemde reizigers die het eiland bezoeken en met onze taal niet bekend zijn, heb ik de woordenlijst vergezeld doen gaan van een Mal. tekst.

Ik laat thans hieronder enkele aanteekingen, de taal betreffende, volgen, welke ook gebaseerd zijn op nadere mededeelingen mij door den Heer PIETERS gedaan.

De taal der Enganeezen bestaat, zooals bereids door mij in mijn bijdrage werd medegedeeld, uit twee dialecten.

Het eenige dialect werd gesproken in de Karorieë: Barohia, Karakoewa, Boewo-Boewo, Lèha-Lèha, Pahanoma, Kèfoe Kaik, Kabaèko en Kiojo, het andere in overige Karorieë van het eiland, nl. Malakonnie, Bèoewë en Obie, Kiekoba, Kèfoe adoewë.

Het verschil der beide dialecten is evenwel niet groot en openbaart zich voornamelijk in de uitspraak der woorden (bij laatstgemeld dialect eene zachtere uitspraak) en de verwisseling van de letters *p* en *f*, *b* en *m*, *l* en *d*; *l* of *d* in *r*, *ë* in *a*, *ë* in *o*, als:

Dialect Barohia enz.	Dialect Kèfoe adoewë enz.
kèpoe.	kèfoe.
alimë.	alibë.
mèo.	bèo.
èloppo.	èloffo.
kaoewa.	kaoewë.
arieë.	adieë.
èloboe.	èdoboe.
èpoeko.	èfoekë.
pakèli.	fakëri.
èaropa.	èalofa
kiparaièdio.	kifalaiélio.

Ook WALLAND constateert dialectverschil. In hiervoren genoemde nota teekent hij daaromtrent aan: „nadat Liho volgens de overleveringen de bevolking in acht stammen had ver-

Digitized by Google

deeld, is langzamerhand bij die verschillende stammen de taal verbasterd. De plaatsgehadhebbende veranderingen zijn echter niet zoo uiteenloopend, dat de verschillende stammen elkander niet zouden verstaan. Het groote verschil bestaat in het meer of minder duidelijk uitspreken der klinkers *a* en *oe* (?), der medeklinkers *p* en *f*, het vallen van den klemtoon (?), en het meer of minder zingend uitspreken der woorden (?)".

In de woordenlijst zijn de woorden van het dialect van Barohia etc. door een daarbij gevoegde B gekenmerkt. Een A (en parenthese) achter een woord duidt aan, dat dat woord uitsluitend aan het dialect van Kèfoe adoewè etc. eigen is. Staat achter de woorden geen teeken, ook niet het correspondeerend woord in het Barohiasch etc. dialect, dat heeft men dat woord te beschouwen als in beide dialecten te huis behoorende. Enkele voorbeelden zullen mijne bedoeling, hoop ik, verduidelijken. *Ama* — vader — zoowel dialect Barohia etc. als dialect Kèfoe adoewe etc.; *Haibi* — het verbranden — zoowel dialect Barohia etc. als dialect Kèfoe adoewè etc.; *Fahaböhak*^{3} (A) — het verbranden — dialect Kèfoe adoewè etc.; *Oefè* (*oepè* B) — het betalen —, *oefè* dialect Kèfu adoewè etc, *oepè* 't dialect Barohia enz.; *Foefoeak*^{3} (*poepoeak*^{3} B)— de balken, die dienen om een zolder of vloer op te leggen — *foefoeak*^{3} dialect Kèfoe adoewè etc., *poepoeak*^{3} dialect Barohia etc.

Walland deelt ons nog mede „dat men evenals op Java te Engano twee verschillende talen vindt, welke men het hoog en laag Enganeesch zoude kunnen noemen; de eene taal spreekt men onderling, de andere met vreemdelingen. Het wordt als groote lompheid beschouwd, indien jongelieden oudere personen in de lage taal aanspreken". Ik heb daaromtrent niets vernomen, en ook de Heer Pieters teekent ter zake niets aan. In hoeverre Walland's mededeeling waarheid behelst, zal een nader onderzoek alsnog moeten uitmaken.

De taal is bijzonder arm, hieromtrent zijn de verschillende reizigers het met elkander eens; een blik in de woorden-

Digitized by Google

lijst kan ons daarvan dan ook overtuigen. Zoo heeft de Enganees o. a. slechts het woord *èdjie* voor geluid, stem, last, woord, iemands woorden, gezegde, taal; *èbo* voor water, en zoet van water; *èara* voor kind, jong, en ei; *èhèkoe* voor zitten en de posteriores; *kokonĕ* (*kokona* B) voor uitkomen, voor den dag komen, opkomen van hemellichamen, drijven aan de oppervlakte, even ergens boven of uit voor den dag komen, uitkomen van een ei; *kahafie* voor wenschen, willen, begeeren, deernis, medelijden; *abōha* voor afgedaan, klaar, gereed, voltooid, ten einde, in orde gekomen uit een verwarden toestand, gedaan hebben met iets, tot rust gekomen etc.

De aanraking met vreemdelingen heeft ook haar invloed op de taal gehad, en men treft daarom zoo wel Maleische woorden als Boegineesche (volgens WALLAND) aan, als *kafal*, *bĕnang*, *baba*.

De Enganees weet zich eigenaardig te behelpen om iets dat hem onbekend is, een naam te geven. Zoo heet hij bijv. gebolsterde rijst (*bĕras*) *èara kiho*: d. i. miereneieren.

Over het al of niet welluidende van de taal zijn de berichtgevers het niet eens. Bij Dr. A. C. OUDEMANS, Engano (bewesten Sumatra), zijn geschiedenis, bewoners en voortbrengselen, Tijdschrift van het Ned. aardrijkskundig genootschap, 1889, pag 124, lezen wij o. a. „de taal der Enganezen is door het groot aantal klinkers (?) tamelijk welluidend, doch door de wijze, waarop zij door het volk wordt uitgesproken, wordt zij hoogst onaangenaam. Het is steeds de gewoonte dat verscheidene personen tegelijk praten (?) en het geluid dan te voorschijn gebracht vergelijken sommige reizigers met het geblaf van honden"(!!!)

Het geciteerde op rekening van den schrijver latende, zoo is 't mij voorgekomen, dat al spreken er slechts twee personen met elkander, de taal zeer onwelluidend is en deelt ook de heer PIETERS ten volle mijn gevoelen. Ik voor mij geloof niet dat een taal sterk gutturaal en nasaal uitgespro-

Digitized by Google

ken ooit op een welluidenden, zelfs niet op een tamelijk welluidenden klank aanspraak kan maken.

Letterschrift is den Enganeezen onbekend. Van daar hoofdzakelijk de uiteenloopende resultaten der pogingen van de verschillende reizigers om een woordenlijst van de taal samen te stellen. (Het gevoelen van OUDEMANS als zou zulks toegeschreven moeten worden aan de omstandigheid dat de taal medeklinkers en klinkers schijnt te bevatten, die moeilijk in ons letterschrift kunnen worden weer gegeven, zie OUDEMANS, t. a. p., pag 125, kan ik niet deelen). Enkele letters als o. a, de *s*, de *g*, komen niet voor. Evenmin schijnt bij hen eenig spoor van litteratuur te vinden te zijn, tenzij men hunne pantoens, waarvan een tweetal door mij is medegedeeld in mijn reeds genoemde bijdrage, op den naam van litteratuurproduct aanspraak kan maken.

De spelling is hier toegepast evenals in het Nederlandsch, de woorden moeten alsof 't Hollandsche woorden zijn uitgesproken, doch met een sterk keel- en neusgeluid. De uitspraak van de *i* is tusschen de *i* in *ik* en de zuivere *i*, die ik heb weergegeven met *ie;* die van de *o* als onze *o* in *bok;* die van *ō* bijna als *eu* in ons *beul;* de *ĕ* aan het einde van een woord klinkt als onze *e* in *baadje;* de *è* wordt uitgesproken als onze *e* in *bed*, de *é* als onze dubbele *ee* bijv: in *beeld*. Het cijfertje 2 boven bij de *k* duidt aan dat de letter moet worden opgeslikt.

De klemtoon valt gewoonlijk, zoo niet altijd, op de voorlaatste lettergreep, als:

kaaauwĕ	= *ka* — *a* — au — *wĕ*,
kieoobok²	= *kie* — *o* — o — *bok²*,
kikaana	= *ki* — *ka* — a — *na*,
idjoo	= *i* — djo — *o*,
iook²	= *i* — o — *ok*,
èlaakowĕ	= *èla* — a — *kowé*.

Het woordje *è*, aan 't begin van een woord als aanhangsel, schijnt mij toe nu eens als voorvoegsel dan als een lidwoord te moeten dienst doen (zie ook WALLAND). Zoo is bijv:

Digitized by Google

èara (anak, Mal.) kind. terwijl *bĕranak* Mal., bevallen, is: *kaara*.

Het eenige achtervoegsel dat men schijnt te kennen is 't woordje *ho*, evenwel uitsluitend en alleen voorkomende als aanhechtsel bij het woord *idjo* drinken; *idjoho* beteekent *minoeman*, drank.

Toestandswoorden, afgeleide woorden, verdubbeling van woorden, reduplicatie, vorming van werkwoorden, zoo mede in verband daarmede, causatieve en transitieve uitgangen, passieve vormen, moeten den Enganees onbekend zijn.

Aangaande de telwoorden, persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden (het wederkeerig voornaamwoord treft men in de taal niet aan), aanwijzende voornaamwoorden, bijwoorden, voorzetsels, voegwoorden en tusschenwerpsels, verwijs ik naar de woordenlijst en het daaromtrent in de samenspraken aangeteekende.

Digitized by Google

en ook over hanenklopperij zijn zij niet gemachtigd (te berechten); en de zaken daarover moeten de *prawatin's* gezamelijk beraadslagen.

1702.

Ook de legende doet zien dat men hier met een copie te doen heeft. De vertaling hier gegeven, geeft dan ook meer weer wat er eigenlijk staan moest, dan wat men er vindt. ꦩꦤꦶꦱ enz. (regel 6) is onzin, ꦩꦤꦶꦱꦫꦩꦤ꧀ꦢꦭꦩꦶꦤꦱ꧀ꦩꦺꦴꦤ꧀ꦱꦺꦴꦤ꧀ of zoo iets had er moeten staan.

No. 9.

Een groot, zilveren, opgerold blad, van $34^1/_2 \times 21$.

Het stuk is in het Maleisch, en in naam van het Nederlandsche Gouvernement door den resident van Palembang in 1829, dus na den val van het sultanaat (1825 A. D.) uitgereikt aan pangeran Ulu lurah, dat is de pasirah (het hoofd) van Sumbi Ulu lurah in Pasĕmah lebar. Het stuk geeft na de vorigen geen moeite, al is het Maleisch blijkbaar niet dat van een inlander, die vrij en tot medeinlanders spreekt. Een eigenaardigheid in het schrift is dat in plaats ق nu en dan ڤ gebruikt wordt. Voor de desa Jati zie men den Palembangschen piagĕm no. 1. دفيسي moet „gedepecheerd, belast, aangesteld" of zoo iets, „vertegenwoordigend", beduiden; het wordt in het stuk verklaard met *jĕnang atawa pasirah kita*, hoofden van ons.

رسيدنسي ڤلمبڠ

انيله ڤياڬم ڬوڤرنمنت ندرلند كڤد ڤڤيران الو لوره يا٘يت ڤسيره دري سومبي الوره ڤسمه ليبر٥

ادالة دجديكن كتراڠن در فد كدودوكن ڤسمه ليبر بهو ادالة كيت جنجيكن ڤد ڤسيره دان ڤروانين دان اورڠ كچيل٢ سكليڧن دباوه تعلوق ڬوڤرنمنت كارن دري دودوق اتس تانه يڠ امڤون سري ڤادك مهاراج ندرلند سرت دتنتوكن كدودوقكن ايت

Digitized by Google

قسمه اورغ مردك مليذكن تداڤت تيدء و قسيره انو وكيلن قسيره
ڤد تيڤ٢ تاهن ميليز كڤلمبغ دان باو د ڤياڤمن در قسيره سنديري
د دالم تيڤ تاهن سكالى ميليز تورن د لمانغ ڤد دوسن جاتي
د سيتو ننتي داڤت راكيت انوا ڤراهو دان داڤت ماكن سرت
اورغ يڤ انتر جولت دري جاتي سمڤي د ڤلمبغ تتاڤ تيد بوله
به دري سڤونه اورغ يڤ داڤت ڤرماكن٠

كدوا ڤركارا يڤ قسيره تڤكڤ سڤل اورغ٢ن يڤ ممبوة هاروبيرو
رمڤوء انو نمڤو ججاهن ڤلمبغ تتاڤ جكلو جادي جوڤ سبب
دري ناكل اورغ٢ن هندقله قسيره تڤكڤ دغن كوت بسرة سڤل
ڤراوليهانن توانوانن ايت سرهكن ڤد كيت انوا وكيل كيت
كڤال دڤسي دان جكلو تيدء و تركراسن اوله قسيره تداڤت تيدق
ممبري تاهو كيت سڤاي داڤت ڤرتلوڤن٠

كتيك ڤركارا جڭ كڤال دڤيسي ارتين ايت جنڤ انو قسيره كيت
يڤ دكت٢ مڤهندكي قسيره قسمه تورن كران باڤ سوات يڤ مستي
اكن موانڤتكن ڤد قسيره قسمه سموا تداڤت تيدء و قسيره تورن دان
لاڭ جكلو اورغ٢ ججاهن كيت ممبوة ساله ڤد اورغ٢ قسمه يڤ
تيدق بوله بالس ممبالس مڭ قسيره هندقله مندعواكن ايت
كيت ننتي تاره حكم منورة سانهن٠

كامڤت جكلو اد اورغ٢ برلاري داري ڤلمبغ انوا داري اولو اي ايت
قسيره تڤكڤ سرهكن ڤد كڤال دڤسي يڤ دكت جڭ يڤلاري ايت
بودء و اورغ نسچاي داڤت تبوس بڭيمان استعادة دهول كال٠
كليم يڤدلاڤكن سكالي٢ تيدق بوله جوال بلي اورغ يڤ بوكن
بودء و سلما٢ن٠

كانم ڤركار سبب اورغ٢ قسمه تله مذجادي رعيت ڭوڤرنمنت
مڭ جكلو ادا سروهن كيت كڤسمه ايت قسيره تڤكڤ
دري مربهيا سرت مذولڤ دان مڤريما دغن يڤ بايڭ ادن
دان لاڭ هندقله قسيره اجر ڤدان سڤاي جادي هيدڤ سڤرة
مان اورغ بايڭ٢ سرت اجر اكن تورن برنيالڭ د لمانغ انوا
د لاين تمڤت ججاهن ڤلمبغ٠

كتوجه جكلو بارڤكال قسيره٢ ساله سوات يڤ اد ماني مڭ

لنتس دكاسيه تاهو دان سيف د ڤيليه اورغ٢ دان يڠ باءيك
يڠ نتي كيت اڠكت ڤسيره سرة ڤرسالينن
كدلاڤن سكل ڤركارا دان ڤرجنجين يڤترسبت د دالم ڤياڬم
دسوڠكهكن دڠن سمڤه ڤسيره كران جكلو تياد مندودوكي يڤدمكين
ارتين تيادالة ڤسيره منڤكو دري سمڤه دمكينله ادان*

ڤلمبڠ ڤد (*oningevuld*) بولن (*oningevuld*) تاهن 1829.

WELTEVREDEN, Aug. 1891.

Digitized by Google